

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 3. 2015.

Sarajevo, svibanj 2015.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. 3. 2015.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. U V O D **1**

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	7
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	21
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	35
2.4. Likvidnost	39
2.5. Devizni rizik	47

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **49**

P R I L O Z I

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se već duže razdoblje odvija u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog razvoja kao posljedice globalne financijske i dužničke krize, recesije i odsustva gospodarskog rasta u zemljama EU zone. Neznatan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutarnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima financiranja, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. U prvom kvartalu ove godine kao i prethodnih nekoliko godina, prisutne su manje oscilacije, odnosno promjene u oba smjera (pad ili rast) u bilančnoj sumi, te ključnim bilančnim kategorijama: depozitima, ukupnom kapitalu, kreditnim obvezama, novčanim sredstvima i kreditima. To ukazuje na već duže vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan i siguran.

Na dan 31. 3. 2015. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2014. godine. Broj zaposlenih u bankama F BiH na dan 31. 3. 2015. iznosio je 6.920, što je manje za 40 zaposlenika ili 0,6 % u odnosu na kraj 2014. godine.

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2015. godine iznosila je 15,9 milijardi KM, što je manje za 1,3% ili 213 milijuna KM nego na kraju 2014. godine. Pad bilančne sume najvećim dijelom rezultat je pada depozita i kreditnih obveza. Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 69,1% na 70,5% i smanjenje udjela novčanih sredstava sa 28,2% na 26,5%

Novčana sredstva su u prvom kvartalu ove godine smanjena za 7,3% ili 333 milijuna KM i s 31. 3. 2015. iznosila su 4,2 milijarde KM.

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u prvom kvartalu ove godine zabilježili su skroman rast od 0,7% ili 73 milijuna KM, tako da su sa 31. 3. 2015. iznosili 11,2 milijarde KM. Kod zabilježenog kreditnog rasta u prvom kvartalu ove godine, treba imati u vidu utjecaj, odnosno efekte promjene tečaja CHF u siječnju 2015. godine, tako da je realno kreditni rast bio manji od prethodno navedenog. Krediti stanovništvu iznose 5,5 milijardi KM i zabilježili su rast od 1,3% ili 76 milijuna KM, s udjelom od 49,1% u ukupnim kreditima. Krediti pravnim osobama iznose 5,7 milijardi KM i na istoj su razini kao i na kraju 2014. godine, s udjelom od 50,9%. Ukupni nekvalitetni krediti s 31. 3. 2015. iznose 1,6 milijardi KM i u prvom kvartalu 2015. godine zabilježili su rast od 0,8% ili 12 milijuna KM. Udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima iznosi 14,1% i na istoj je razini kao i na kraju 2014. godine. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 18,2%, a za stanovništvo ovaj pokazatelj iznosi 9,8%.

Ulaganja u vrijednosne papire u prvom kvartalu ove godine bilježe rast od 3,4% ili 27 milijuna KM, što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlade F BiH. Na kraju prvog kvartala 2015. godine portfelj vrijednosnih papira iznosio je 828 milijuna KM, što je udio u aktivima od svega 5,2%.

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti u iznosu od 11,9 milijardi KM i udjelom od 74,7% i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH. Ukupni depoziti u prvom kvartalu 2015. godine smanjeni su za 2% ili 227 milijuna KM. S druge strane, štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u prvom kvartalu 2015. godine, imali su rast od 3,3% ili 220 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosili su 6,9 milijardi KM.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 958 milijuna KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a stopa pada u prvom kvartalu 2015. godine iznosila je 6,6% ili 68 milijuna KM. U posljednjih šest godina sredstva dobivena (uzeti krediti, depoziti i subordinirani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka „majki“ i ostalih članica grupacije), smanjena su za 69,6% ili 2,4 milijarde KM. Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom razdoblju u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora financiranja.

U prvom kvartalu 2015. godine ukupan kapital povećan je za 3,2% ili 77 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi dobiti tekućeg razdoblja, te dokapitalizacije kod jedne banke (15 milijuna KM) i sa 31. 3. 2015. iznosio je 2,5 milijardi KM.

Regulatorni kapital na dan 31. 3. 2015. iznosio je 2,2 milijarde KM i ostao je skoro nepromijenjen u odnosu na kraj 2014. godine, s manjom promjenom u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 3. 2015. iznosila je 15,9% i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 62 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 63 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 0,5 milijuna KM iskazan je kod jedne banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 3. 2015. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2014. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

U prvom kvartalu 2015. godine nije bilo bitnog širenja mreže organizacijskih dijelova banaka, što je posljedica financijske krize i smanjenog opsega poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 5 (4 promjene na teritoriju Federacije BiH i jedna u Brčko Distriktu): 1 organizacijski dio je ukinut, a kod 4 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 3. 2015. imale ukupno 570 organizacijskih dijelova, što je manje za 0,2% u odnosu na 31. 12. 2014.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (34) je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2014., kada su bila 32 organizacijska dijela, što je povećanje od 6,3%.

Sa 31. 3. 2015. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Četiri banke iz Republike Srpske imale su 34 organizacijska dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 3. 2015. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

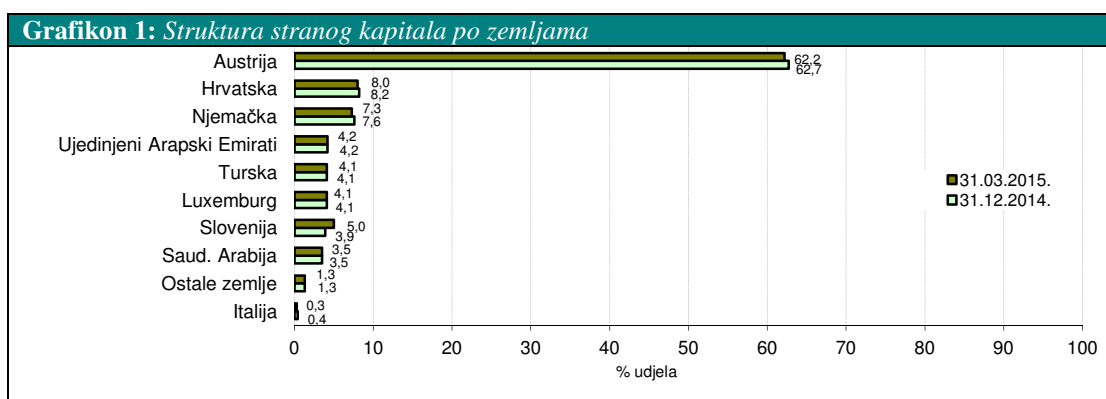
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 3. 2015., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,9%)

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 3. 2015. stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2014. godine: najveći udio stranog kapitala od 62,2% imaju dioničari iz Austrije (pad udjela od 0,5 postotnih bodova), slijedi udio dioničara iz Hrvatske od 8,0 % (pad udjela od 0,2 postotna boda), te Njemačke od 7,3% (udio manji za 0,3 postotna boda). Ostale zemlje imale su pojedinačni udio manji od 5%.

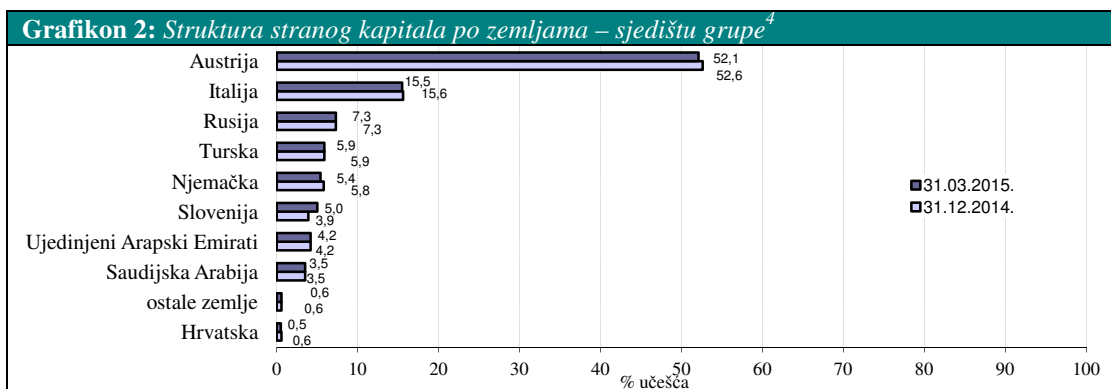

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2014. godine: udio bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 52,1%, slijede talijanske banke s udjelom od 15,5%, a udio kapitala iz Rusije³ iznosi 7,3%. Ostale zemlje su imale pojedinačni udio manji od 6%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta financijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke		51.618 2%	51.929 2%	52.023 2%	101	100		
Privatne banke		2.256.327 98%	2.374.431 98%	2.451.516 98%	105	103		
U K U P N O		2.307.945 100%	2.426.360 100%	2.503.539 100%	105	103		

U prvom kvartalu 2015. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 77 milijuna KM, po osnovi dobiti iz tekućeg poslovanja i dokapitalizacije u jednoj banci u iznosu od 15 milijuna KM.

Promatrano kroz udio državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

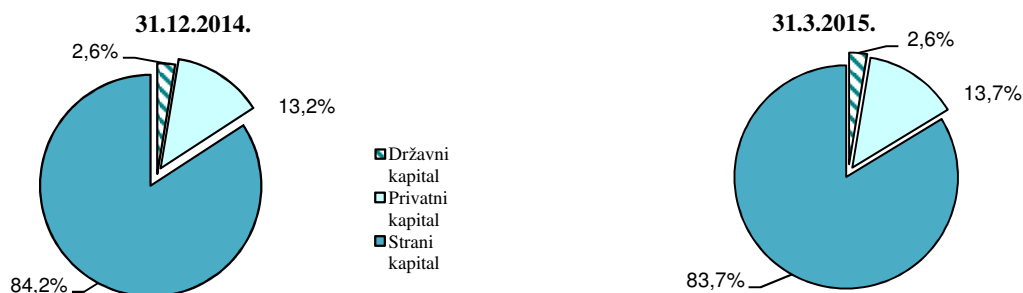
- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	32.364	2,7	32.364	2,6	32.364	2,6	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	153.549	12,8	162.354	13,2	171.119	13,7	106	105
Strani kapital (nerezidenti)	1.017.822	84,5	1.038.832	84,2	1.045.067	83,7	102	101
U K U P N O	1.203.735	100,0	1.233.550	100,0	1.248.550	100,0	102	101

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (financijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u F BiH u prvom kvartalu 2015. godine je veći za 15,0 milijuna KM ili za 1,2% u odnosu na 31. 12. 2014. Dionički kapital je povećan za 15,0 milijuna KM dokapitalizacijom u jednoj banci.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 3. 2015. iznosi 2,6% i isti je kao i 31. 12. 2014.

Udio privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i veći je za 0,5 postotnih bodova u odnosu na 31. 12. 2014., promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udio je veći za 8,8 milijuna KM neto, smanjenjem udjela nerezidenata nakon trgovanja u iznosu od 8,8 milijuna KM neto.

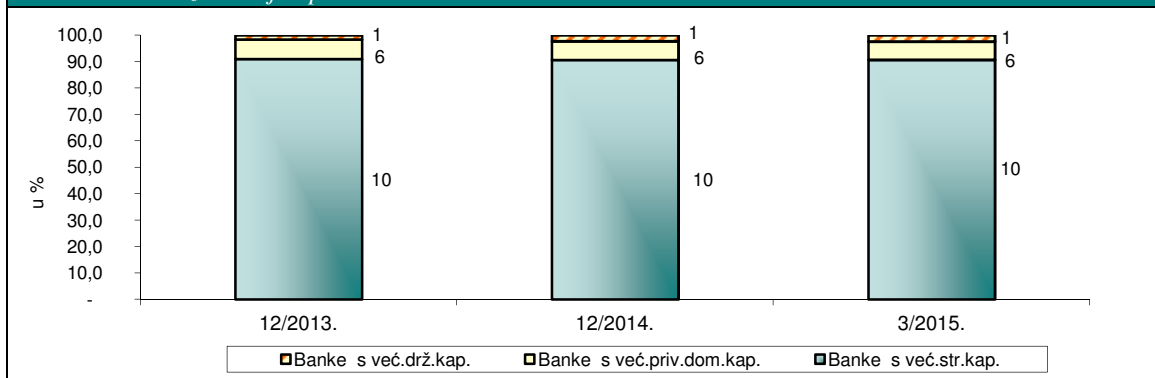
Udio privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu smanjen je za 0,5 postotnih bodova (sa 84,2% na 83,7%), promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udio je povećan za 6,2 milijuna KM neto, odnosno povećan je za 15,0 milijuna KM dokapitalizacijom u jednoj banci, a smanjen za 8,8 milijuna KM trgovanjem s rezidentima.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 3. 2015., kao i na kraju 2014. godine, iznosio je visokih 90,7%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,9%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,4%.

- u % -

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.3.2015.		
	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,2	1,6	1	2,1	2,3	1	2,1	2,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	9,2	7,4	6	7,8	7,1	6	7,6	6,9
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	88,6	91,0	10	90,1	90,6	10	90,3	90,7
U K U P N O	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 3. 2015. broj zaposlenih iznosio je 6.920, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	200	3%	202	3%	196	3%	101	97
Privatne banke	6.851	97%	6.758	97%	6.724	97%	99	99
UKUPNO	7.051	100%	6.960	100%	6.920	100%	99	99
Broj banaka	17		17		17		94	100

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.673	52,1%	3.775	54,2%	3.768	54,5%	103	100
Viša stručna sprema	601	8,5%	587	8,5%	586	8,5%	98	100
Srednja stručna sprema	2.750	39,0%	2.571	36,9%	2.542	36,7%	93	99
Ostali	27	0,4%	27	0,4%	24	0,3%	100	89
UKUPNO	7.051	100,0%	6.960	100,0%	6.920	100,0%	99	99

U prvom kvartalu 2015. godine broj zaposlenih neznatno je smanjen (za 40 ili 0,6%).

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u prvom kvartalu 2015. godine, najviše kao rezultat smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 29 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.3.2015.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	200	241.605	1.208	202	379.330	1.878	196	333.665	1.702
Privatne	6.851	15.204.945	2.220	6.758	15.777.432	2.335	6.724	15.610.381	2.322
UKUPNO	7.051	15.446.550	2.191	6.960	16.156.762	2.321	6.920	15.944.046	2.304

Na kraju promatranog razdoblja, kao i na kraju 2014. godine, na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,3 milijuna KM aktive.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama			
Aktiva (000 KM)	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	1	0	2
1.000 do 2.000	8	8	6
2.000 do 3.000	7	7	7
Preko 3.000	1	2	2
UKUPNO	17	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,0 milijun KM do 3,6 milijuna KM aktive po zaposlenom. Četiri banke imaju ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,5 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi „pune“ bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2015. godine iznosila je 15,9 milijardi KM, što je manje za 1,3% ili 213 milijuna KM nego na kraju 2014. godine. Kao i prethodnih nekoliko godina, pod utjecajem financijske i ekonomske krize, prisutne su manje oscilacije, odnosno promjene u oba smjera (pad ili rast) u bilančnoj sumi, te ključnim bilančnim kategorijama: depozitima, ukupnom kapitalu, kreditnim obvezama, novčanim sredstvima i kreditima. To ukazuje na već duže

⁶ Državne banke u “punoj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.3.2015. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 717 milijuna KM.

vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.417.898	28,6	4.560.234	28,2	4.227.456	26,5	103	93
Vrijednosni papiri ⁷	562.513	3,6	801.394	5,0	828.390	5,2	142	103
Plasmani drugim bankama	51.960	0,3	50.836	0,3	88.354	0,6	98	174
Kredit	10.852.400	70,3	11.170.277	69,1	11.243.476	70,5	103	101
Ispravka vrijed.	1.165.928	7,5	1.155.153	7,1	1.176.971	7,4	99	102
Kredit- neto (kredit minus isp.vrijed.)	9.686.472	62,8	10.015.124	62,0	10.066.505	63,1	103	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	512.985	3,3	526.023	3,2	531.331	3,3	103	101
Ostala aktiva	214.722	1,4	203.151	1,3	202.010	1,3	95	99
UKUPNA AKTIVA	15.446.550	100,0	16.156.762	100,0	15.944.046	100,0	105	99
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	11.523.849	74,6	12.130.746	75,1	11.903.258	74,7	105	98
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	1.039.381	6,7	1.026.503	6,4	958.485	6,0	99	93
Ostale obveze	575.375	3,7	573.153	3,5	578.764	3,6	100	101
KAPITAL								
Kapital	2.307.945	15,0	2.426.360	15,0	2.503.539	15,7	105	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.446.550	100,0	16.156.762	100,0	15.944.046	100,0	105	99

- 000 KM-

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi								
BANKE	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)
Državne	1	241.605	2%	1	379.330	2%	157	88
Privatne	16	15.204.945	98%	16	15.777.432	98%	104	99
UKUPNO	17	15.446.550	100%	17	16.156.762	100%	105	99

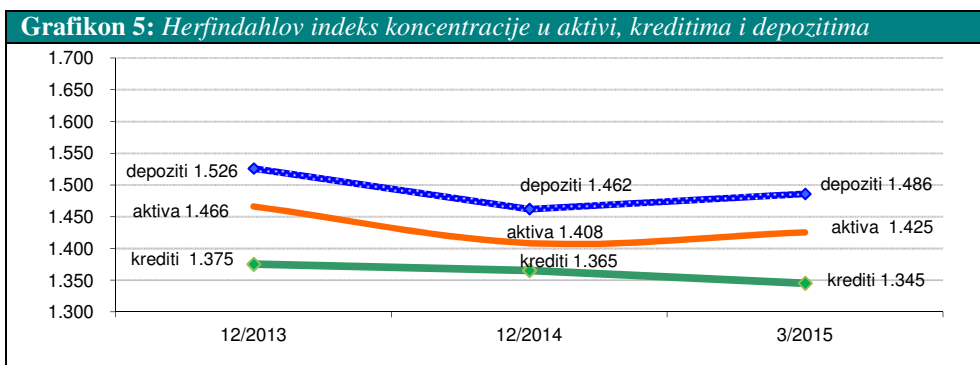
Kod većine banaka aktiva (11) je smanjena u odnosu na kraj 2014. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva povećana. Ostvarene su niske stope rasta, odnosno pada (u rasponu od 0,6% do 6%), a samo jedna manja banka je imala nešto veću stopu pada bilančne sume od 12%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

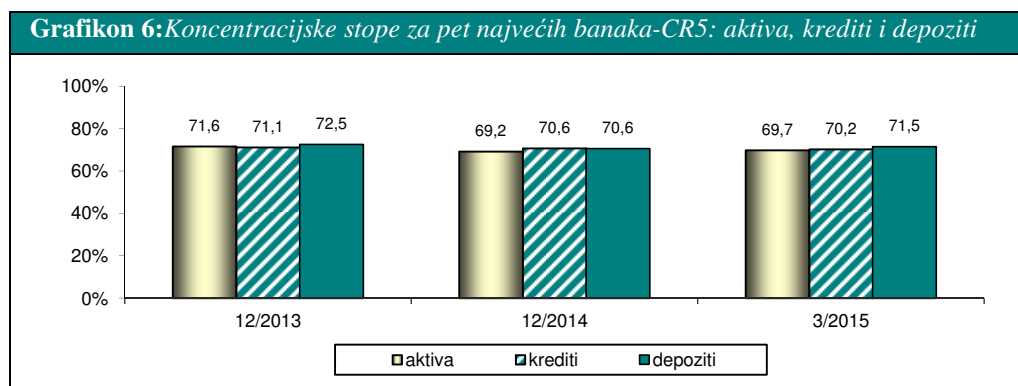
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

U prvom kvartalu 2015. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je imao manje promjene: povećan je za aktivu (17) i depozite (24), a smanjen za kredite (-20), tako da je sa 31. 3. 2015. za aktivu iznosio 1.425, kredite 1.345 i depozite 1.486 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupni udio najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišni udio iznosio je 69,7%, za kredite 70,2% i depozite 71,5%. Već duže razdoblje vrijednost CR5 ima neznatne, odnosno blage promjene u sve tri kategorije, ali i dalje je evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2014. godine su neznatne, što je rezultat promjena aktive kod većine banaka.

U sustavu dominiraju četiri najveće banke s ukupnim udjelom od 63,6%, od toga I. grupa (dvije najveće banke u sustavu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima udio od 47,9%, a udio II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM), zbog prelaska jedne banke u III. grupu (aktiva pala ispod jedne milijarde KM) je smanjen sa 21,6% na 15,7%. Navedeno je rezultiralo povećanjem udjela III. grupe (pet banaka s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) sa 19% na 25%. Udio IV. najbrojnije grupe (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM) iznosi 10,9%, dok jedna banka u posljednjoj V. grupi (s aktivom manjom od 100 milijuna KM) ima udio od neznatnih 0,5%.

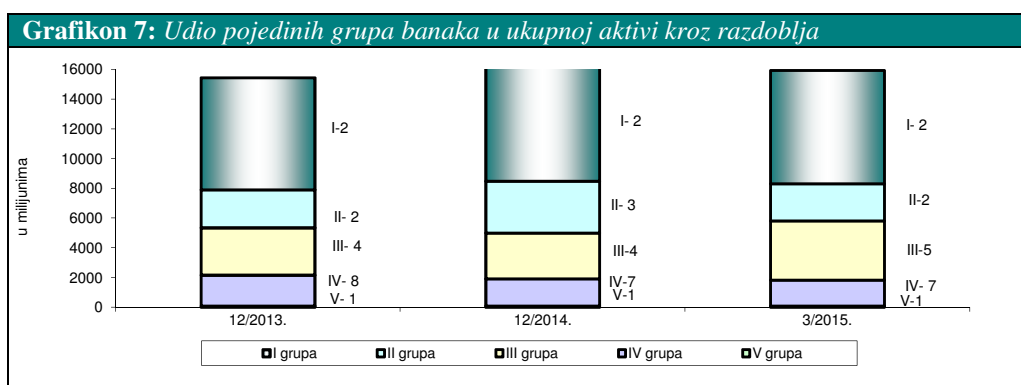
⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Udio pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja										
IZNOS AKTIVE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.3.2015.			
	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka	
I. Preko 2.000	7.546	48,8	2	7.685	47,6	2	7.638	47,9	2	
II. 1000 do 2000	2.555	16,5	2	3.488	21,6	3	2.499	15,7	2	
III. 500 do 1000	3.195	20,7	4	3.077	19,0	4	3.987	25,0	5	
IV. 100 do 500	2.078	13,5	8	1.829	11,3	7	1.741	10,9	7	
V. Ispod 100	73	0,5	1	78	0,5	1	79	0,5	1	
UKUPNO	15.447	100,0	17	16.157	100,0	17	15.944	100,0	17	

Pad bilančne sume od 1,3% ili 213 milijuna KM, odnosno na razinu od 15,9 milijardi KM na kraju prvog kvartala 2015. godine, najvećim dijelom rezultat je pada depozita za 1,9% ili 227 milijuna KM, odnosno na razinu od 11,9 milijardi KM i kreditnih obveza za 6,6% ili 68 milijuna KM. Ukupan kapital je imao rast od 3,2% ili 77 milijuna KM, najvećim dijelom iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja, te dokapitalizacije kod jedne banke. Na kraju promatranog razdoblja 2015. godine ukupan kapital je iznosio 2,5 milijardi KM.

Novčana sredstva u promatranom razdoblju smanjena su za 7,3% ili 333 milijuna KM, odnosno na razinu od 4,2 milijarde KM, kao rezultat, s jedne strane, odljeva depozita i smanjenja kreditnih obveza, a s druge strane, skromnog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire.

U prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je kreditni rast od 0,7% ili 73 milijuna KM, s napomenom da treba imati u vidu utjecaj, odnosno efekte promjene tečaja CHF-a u siječnju 2015. godine, tako da je realno kreditni rast iznosio cca 0,4%. Krediti su sa 31. 3. 2015. iznosili 11,2 milijarde KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 3,4% ili 27 milijuna KM (u 2014. godini rast je iznosio 42,5% ili 239 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Na kraju prvog kvartala 2015. godine portfelj vrijednosnih papira iznosio je 828 milijuna KM, što je udio u aktivi od svega 5,2%.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje), imao je rast od 3,1% ili 18 milijuna KM, iznosio je 605 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospeljeća povećani su za 4%, odnosno sa 215 milijuna KM na 223 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti 421 milijun KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 63 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća poduzeća ukupno u iznosu od tri milijuna

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

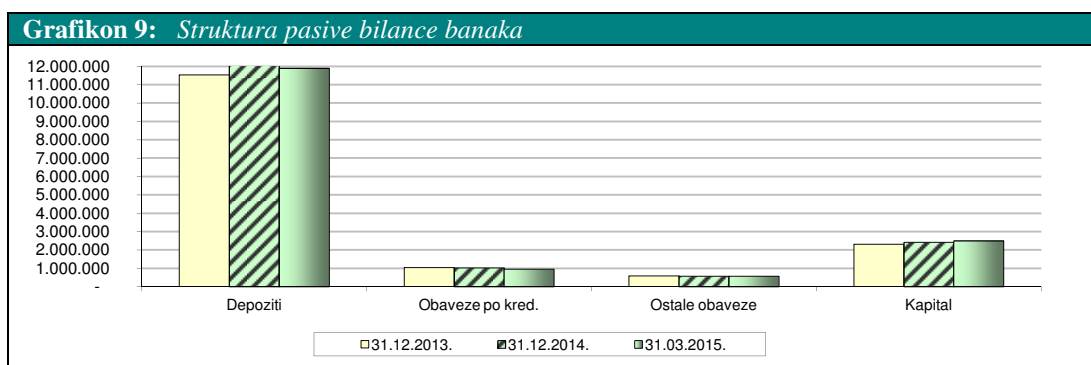
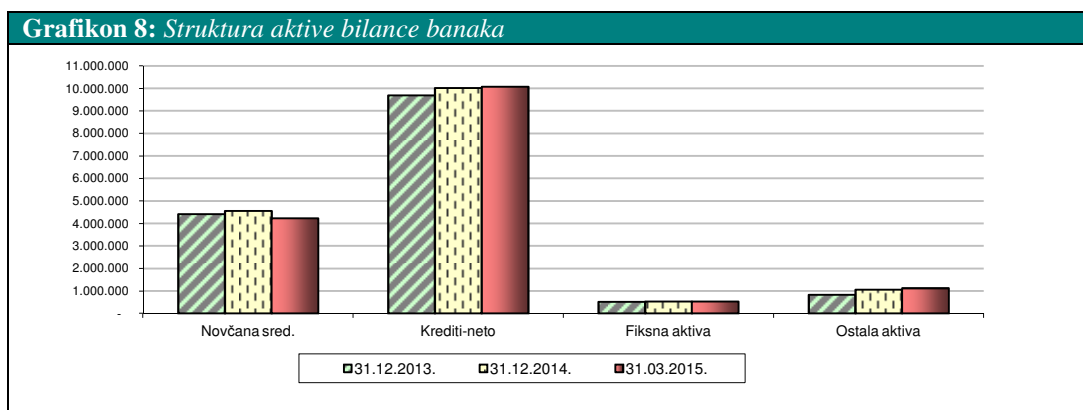
KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od cca 341 milijun KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Rast ulaganja u vrijednosne papire u 2015. godini posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovi kupnje trezorskih zapisa, koja je u prvom kvartalu 2015. godine povećana sa 355 milijuna KM na 394 milijuna KM.

U prvom kvartalu 2015. godine (u trećem mjesecu) Vlada F BiH emitirala je dvije tranše trezorskih zapisa nominalne vrijednosti po 30 milijuna KM i dospjećem u devetom mjesecu 2015. godine. Trezorski zapisi sa 31. 3. 2015. iznose 140 milijuna KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 139,1 milijun KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH (emitirane u razdoblju 2012.-2014. godina), ukupne nominalne vrijednosti cca 255 milijuna KM, što je isto stanje kao na kraju 2014. godine. Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 333 milijuna KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 61 milijun KM u portfelj koji se drži do dospijeca.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (828 milijuna KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udio od 60,8% BiH (na kraju 2014. godine 56,6%), zatim slijede Austrija s udjelom od 14,8%, Rumunjska 10,9%, Francuska 4,7% itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 11,9 milijardi KM i udjelom od 74,7% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Dugogodišnji trend pada kreditnih obveza nastavljen je i u 2015. godini, i nakon pada od 6,6%, udio kreditnih obveza koje iznose 1,0 milijardu KM, smanjen je sa 6,4% na 6,0%, dok je udio kapitala, koji je sa 31. 3. 2015. iznosio 2,5 milijardi KM, povećan sa 15,0% na 15,7%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 69,1% na 70,5% i smanjenje udjela novčanih sredstava sa 28,2% na 26,5%.

- u 000 KM-

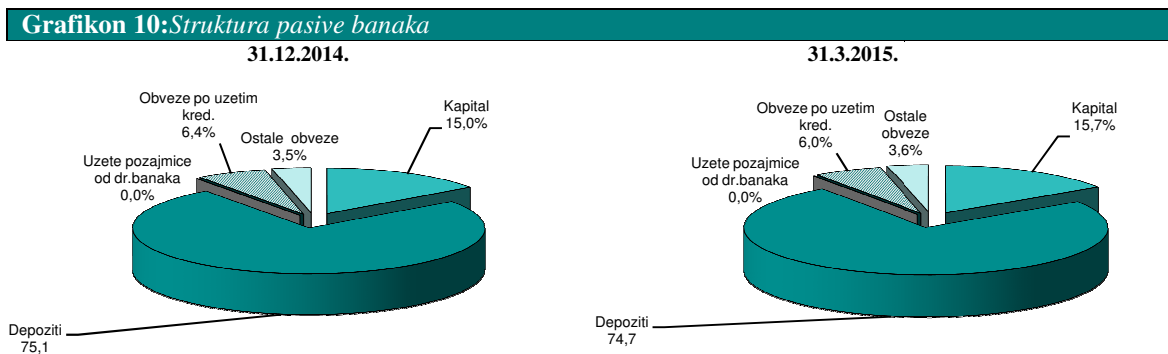
Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	431.592	9,8	456.750	10,0	440.899	10,4	106	97
RR kod CB BiH	2.622.277	59,4	2.854.559	62,6	2.760.915	65,3	109	97
Računi kod depoz.inst.u BiH	25.181	0,5	22.759	0,5	856	0,0	90	4
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.338.347	30,3	1.225.850	26,9	1.024.556	24,3	92	84
Novč. sred. u procesu naplate	501	0,0	316	0,0	230	0,0	63	73
UKUPNO	4.417.898	100,0	4.560.234	100,0	4.227.456	100,0	103	93

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u prva tri mjeseca 2015. godine smanjena su za 3% ili 94 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosila su 2,8 milijardi KM ili 65,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2014. godine 62,6%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 16% ili 201 milijun KM i iznosila su 1,0 milijardu KM ili 24,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2014. godine 26,9%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 3% ili 16 milijuna KM, sa 31. 3. 2015. imale gotovog novca u iznosu od 441 milijun KM, što je 10,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udio domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 70,2% na 72,9%, a za istu promjenu je smanjen udio sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31. 3. 2015. daje se u sljedećem grafikonu:

U prvom kvartalu 2015. godine udio depozita (74,7%), kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, je smanjen za 0,4 postotna boda, dok je kontinuirani trend smanjenja udjela kreditnih obveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2015. godini (za 0,4 postotna boda, odnosno na 6,0%).

Depoziti su 31. 3. 2015. iznosili 11,9 milijardi KM, te su i dalje najveći izvor financiranja banaka u Federaciji BiH.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su

2,18 milijardi KM), a stopa pada u prvom kvartalu 2015. godine iznosila je 6,6% ili 68 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 118 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udio od 6,8%.

Banke su sa 31. 3. 2015. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 29), na koje se odnosi 75% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, Svjetska banka - World Bank, European fund for Southeast Europe (EFSE) i European Bank for Reconstruction and Development (EBRD).

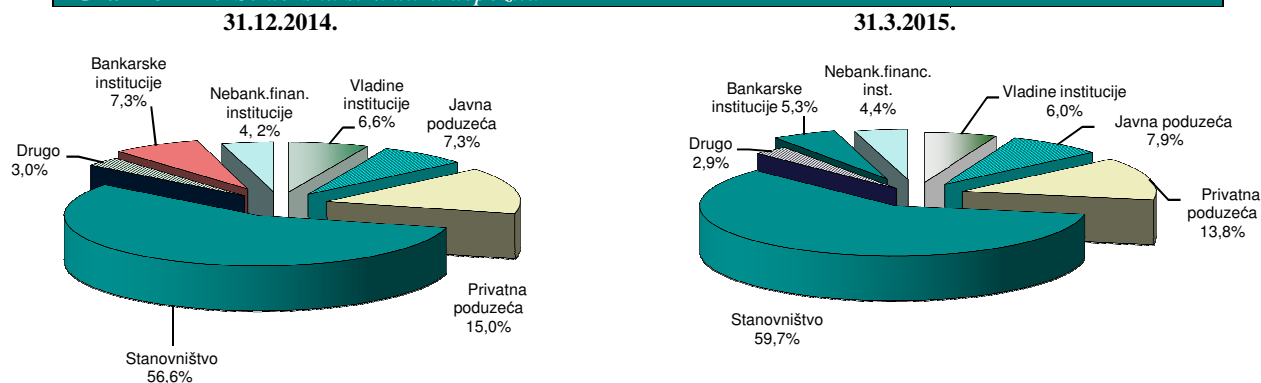
Kapital je sa 31. 3. 2015. iznosio 2,5 milijardi KM, što je za 3,2% ili 77 milijuna KM više nego na kraju 2014. godine, što se u najvećem dijelom odnosi na finansijski rezultat (dobit) ostvaren u prvom kvartalu 2015. godine, te dokapitalizaciju kod jedne banke (15 milijuna KM).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,9% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	565.533	4,9	795.985	6,6	713.533	6,0	141	90
Javna poduzeća	1.076.527	9,3	883.463	7,3	942.627	7,9	82	107
Privatna poduzeća i druš.	1.668.034	14,5	1.821.094	15,0	1.642.818	13,8	109	90
Bankarske institucije	1.012.274	8,8	886.007	7,3	632.040	5,3	88	71
Nebankarske financ.instit.	535.915	4,7	517.110	4,2	529.270	4,4	96	102
Građani	6.366.218	55,2	6.863.296	56,6	7.102.634	59,7	108	103
Ostalo	299.348	2,6	363.791	3,0	340.336	2,9	122	94
UKUPNO	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

U prvom kvartalu 2015. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva i javnih poduzeća, a s druge strane, smanjenja depozita bankarskih institucija, privatnih poduzeća i vladinih institucija.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina, u prva tri mjeseca 2015. godine imali su rast od 3% ili 239 milijuna KM, a udio u ukupnim depozitima povećan je sa 56,6% na 59,7%, tako da su depoziti ovog sektora s iznosom od 7,1 milijardu KM i dalje najveći izvor

¹³Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

financiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka udio depozita ovog sektora najveći, a kreće se u rasponu od 38% do 84%, odnosno u 10 banaka je veći od 50%.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća. Nakon rasta u 2014. godini od 9% ili 153 milijuna KM, u prvom kvartalu 2015. godine zabilježen je relativno visok pad od 10% ili 178 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,6 milijardi KM, što je dovelo do smanjenja udjela na 13,8% (- 1,2 postotna boda).

Depoziti javnih poduzeća su u prvom kvartalu 2015. godine povećani za 7% ili 59 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosili su 943 milijuna KM, što je udio od 7,9% (+ 0,6 postotnih bodova).

Depoziti bankarskih institucija, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, već nekoliko godina imaju trend značajnog smanjenja, što rezultira i padom udjela. Depoziti ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31. 3. 2015. za cca 60% ili 1,2 milijarde KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovoga sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prva tri mjeseca 2015. godine depoziti bankarskih institucija smanjeni su za 29% ili 254 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosili su 632 milijuna KM, što je utjecalo na pad udjela u ukupnim depozitima sa 7,3% na 5,3%. Ova sredstva su za 326 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja, odnosno cca 78 milijuna KM ili 14% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće do kraja 2015. godine, dok u 2016. godini dospijeva 201 milijun KM ili 36%. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovno suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se intenzivirao rast kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 90% ili 571 milijun KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u tri velike banke (88%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 3. 2015. iznosi 0,9 milijardi KM ili 5,9% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2014. godine (1,2 milijarde KM ili 7,4% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udio od 4,8% (na kraju 2014. godine 6,4%), a u ukupnim kreditnim obvezama 27,6% su kreditne obveze prema grupaciji (udio je veći za 0,6 postotnih bodova). U odnosu na kraj 2014. godine ova sredstva su smanjena za 21,4% ili 257 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 27% ili 210 milijuna KM, kreditne obveze za 4,5% ili 13 milijuna KM i subordinirani krediti za 24,4% ili 34 milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji, kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaknuti da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijeća (najčešće jedan do dva mjeseca) i u

funkciji su održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno financiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti vladinih institucija ostvarili su pad od 10% ili 82 milijuna KM, dok su depoziti ostalih sektora imali neznatne promjene u iznosu i udjelu.

Valutna struktura depozita sa 31. 3. 2015. neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (s dominantnim udjelom EURO) u iznosu od 5,9 milijardi KM povećali su udio sa 49,2% na 49,6%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su šest milijardi KM, što je udio od 50,4%.

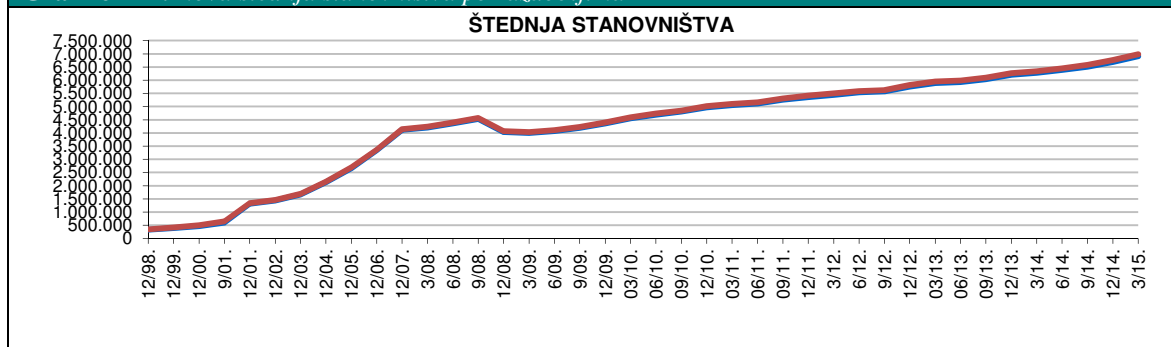
Struktura depozita prema porijeklu deponata na kraju prvog kvartala 2015. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 11 milijardi KM imala su udio 92,2% (+ 1,8 postotnih bodova), a depoziti nerezidenata iznosili su 0,9 milijardi KM, što je 7,8% ukupnih depozita. Iako su depoziti rezidenata u prvom kvartalu ostali na istoj razini kao i na kraju 2014. godine, udio je povećan kao rezultat pada depozita nerezidenata za 20% ili 227 milijuna KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, u prva tri mjeseca 2015. godine imali su rast od 3,3% ili 220 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosili su 6,9 milijardi KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	65.179	73.072	77.023	112	105
Privatne	6.135.711	6.618.891	6.835.234	108	103
UKUPNO	6.200.890	6.691.963	6.912.257	108	103

Grafikon 12: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke nalazi se 57% štednje, dok devet banaka ima pojedinačni udio manji od 2%, što iznosi 11,1% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 42% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 58% u stranoj.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima								
BANKE	I Z N O S (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.911.827	47,0%	3.129.098	46,8%	3.285.208	47,5%	107	105
Dugoročni štedni depoziti	3.289.063	53,0%	3.562.865	53,2%	3.627.049	52,5%	108	102
UKUPNO	6.200.890	100,0%	6.691.963	100,0%	6.912.257	100,0%	108	103

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2014. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 5% ili 156 milijuna KM i dugoročnih za 2% ili 64 milijuna KM, što je rezultiralo neznatnim padom udjela dugoročnih depozita sa 53,2% na 52,5%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. 4. 2010. isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je s dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, s primjenom počevši od 1. 1. 2014. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31. 3. 2015. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterije koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BiH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁴ banaka u F BiH na dan 31. 3. 2015. iznosio je 2,2 milijarde KM.

Treba istaknuti da je FBA, u cilju usklađivanja s međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primjenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su utjecaj na formu i sadržaj regulatornih izvješća u segmentu kapitala, s obvezom primjene od 30. 9. 2014.

¹⁴ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj: 46/14).

Tablica 15: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	INDEKS				
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)			
1.a. Temeljni kapital prije umanjnja	2.155.188	1.991.385	2.026.032	92	102			
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.200.644	1.230.459	1.245.459	102	101			
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485	136.485	136.485	100	100			
1.3.Rezerve i zadržana dobit	818.059	624.441	644.088	76	103			
1.b.Odbitne stavke	294.629	213.674	214.239	73	100			
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	112.610	122.705	167.658	109	137			
1.2. Gubitak iz tekuće godine	140.445	44.953	472	32	1			
1.3. Trezorske dionice	156	81	81	52	100			
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	41.418	41.873	42.268	101	101			
1.5. Odložena porezna sredstva	N/a	2.780	2.722	N/a	98			
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	N/a	1.282	1.038	N/a	81			
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.860.559	80%	1.777.711	81%	1.811.793	83%	96	102
2. Dopunski kapital	457.047	20%	412.922	19%	374.564	17%	90	91
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.091	3.091	3.091	100	100			
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	215.083	229.895	230.172	107	100			
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	N/a	23.703	23.509	N/a	99			
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	71.984	N/a	N/a	N/a	N/a			
2.5. Iznos subordiniranih dugova	165.473	154.814	116.373	94	75			
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.416	1.419	1.419	100	100			
3. Kapital (1 + 2)	2.317.606	100%	2.190.633	100%	2.186.357	100%	95	100
4. Odbitne stavke od kapitala	159.710		206.426		221.079		129	107
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	2.844	1.678	1.678	59	100			
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat. zahtjevu	156.866	203.239	217.892	130	107			
4.3. Ostale odbitne stavke	0	1.509	1.509	N/a	100			
5. Neto kapital (3- 4)	2.157.896		1.984.207		1.965.278		92	99

U prvom kvartalu 2015. godine kapital¹⁵ je ostao skoro nepromijenjen u odnosu na kraj 2014. godine, s manjom promjenom u strukturi (temeljni 83% i dopunski kapital 17%). Temeljni kapital je povećan za 2% ili 34 milijuna KM, dok je dopunski smanjen za 9% ili 38 milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi povećanja dioničkog kapitala jedne banke novom emisijom (konverzijom subordiniranog duga) u iznosu od 15 milijuna KM i rasporeda dobiti za 2014. godinu, također kod jedne banke, u zadržanu dobit u iznosu od 19 milijuna KM.

Dopunski kapital je smanjen za 9% ili 38 milijuna KM, a najveći utjecaj je imalo smanjenje subordiniranih dugova za 38 milijuna KM, zbog već navedene konverzije u dionički kapital i po osnovi redovnog dospijea.

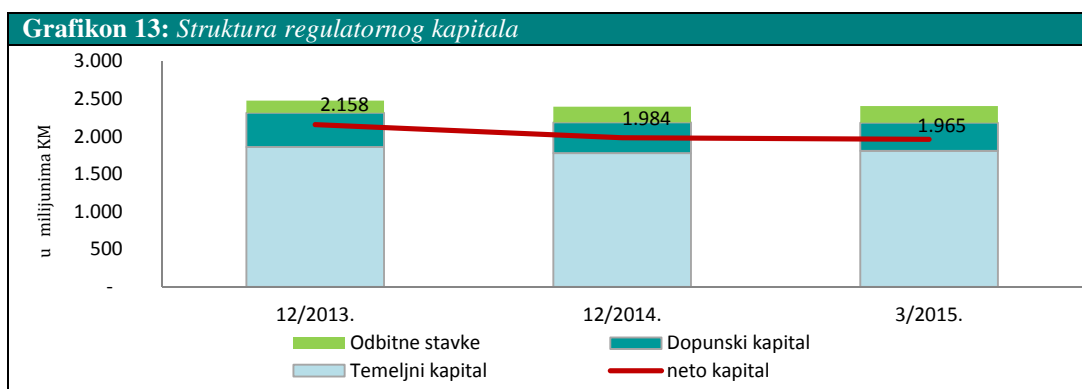
Treba napomenuti da većina banaka nije uključila u temeljni kapital dobit iz 2014. godine (ukupno 148 milijuna KM) jer nisu završene sve aktivnosti vezane za eksternu reviziju financijskih izvješća za 2014. godinu i donošenje odluka o raspodjeli dobiti od strane nadležnih organa.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama¹⁶ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 3. 2015. iznosila 218 milijuna KM, što je za 7% ili 15 milijuna KM više nego na kraju 2014. godine (u 2014. godini ova stavka je povećana za 30% ili 46 milijuna KM).

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

¹⁵ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A).

¹⁶ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 6. 2012.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, smanjen za 1% ili 19 milijuna KM i sa 31. 3. 2015. iznosi dvije milijarde.

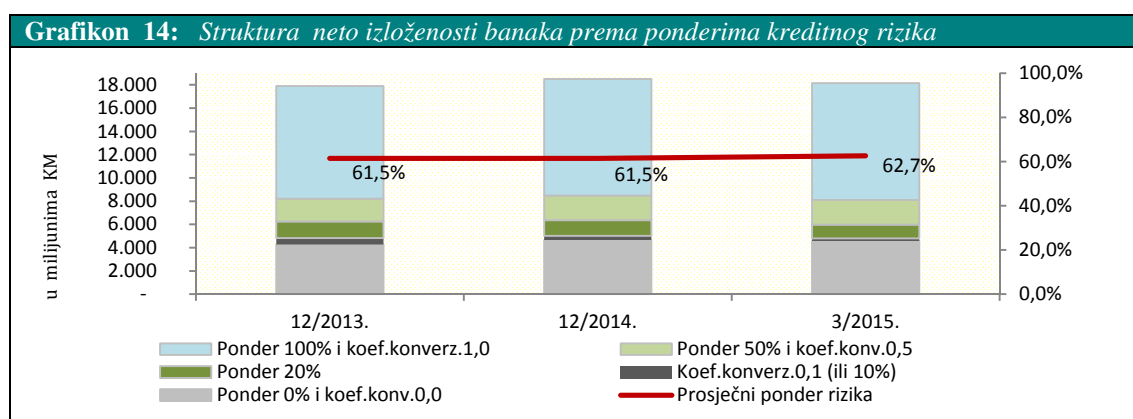
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.893.904	18.521.696	18.152.911	104	98
1 Aktiva bilance stanja	14.969.445	15.630.370	15.404.271	104	99
2. Izvanbilančne pozicije	2.924.459	2.891.326	2.748.640	99	95
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	4.198.260	4.598.235	4.522.487	110	98
Ponder 20%	1.424.069	1.361.199	1.185.919	96	87
Ponder 50%	33.110	54.096	49.250	163	91
Ponder 100%	9.314.006	9.616.840	9.646.615	103	100
Koef. konverzije 0,0	86.947	52.453	55.368	60	106
Koef. konverzije 0,1	550.966	356.611	210.112	65	59
Koef. konverzije 0,5	1.916.076	2.073.391	2.078.765	108	100
Koef konverzije 1,0	370.470	408.871	404.395	110	99
RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	10.998.977	11.397.359	11.373.214	104	100
Prosječni ponder rizika	61,5%	61,5%	62,7%	100	102

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2015. godine je smanjena za 2% ili 369 milijuna KM, a budući da je rizik aktive bilance i izvanbilance ostao na istoj razini od 11 milijardi KM, prosječni ponder rizika je povećan sa 61,5% na 62,7%.

Obrnuti smjer kretanja imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je neznatno smanjen (1%) i iznosi 977 milijuna KM. Sve to je rezultiralo nepromijenjenim iznosom ukupnog rizika aktive.

Sa 31. 3. 2015. udio rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosio je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 3. 2015. iznosila je 12,7%, što je za 0,1 postotni bod više nego na kraju 2014. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁷ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. 3. 2015. iznosio 15,9%, što je za 0,1 postotni bod manje u odnosu na kraj 2014. godine.

Također, pokazatelj snage i kvaliteta kapitala je odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji sa 31. 3. 2015. na razini bankarskog sektora iznosi 14,7%. Bitna odredba nove Odluke je i obveza banaka da dio temeljnog kapitala koji je iznad 6% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

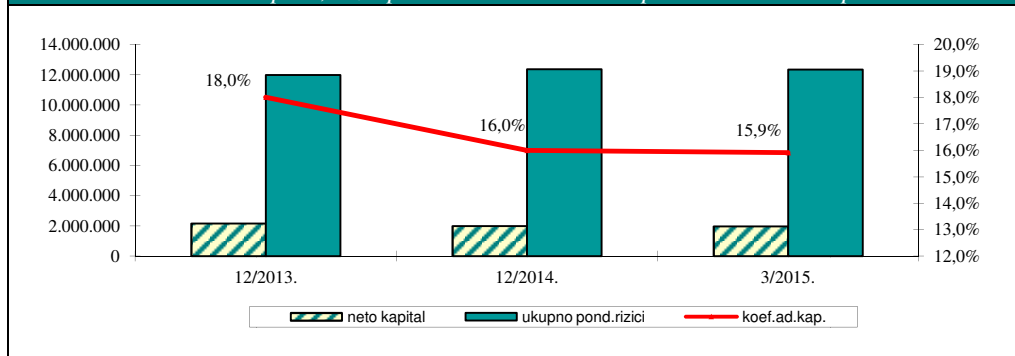
Banke su također, prema novoj Odluci, dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počevši sa stanjem na dan 31. 12. 2015., uz obvezu kvartalnog izvješćivanja od 30. 9. 2014. Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 3. 2015. iznosi 9,7%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim utjecajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%. Razlog tome je, s jedne strane, neznatan kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvaliteti aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 milijuna KM, što je 25,5% temeljnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 414 milijuna KM, a koeficijent na 23,2% (to je rezultat smanjenja po osnovi prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). U prvom kvartalu 2015. godine neto nekvalitetna aktiva neznatno je smanjena i iznosila je 409 milijuna KM, a koeficijent 22,6%. Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

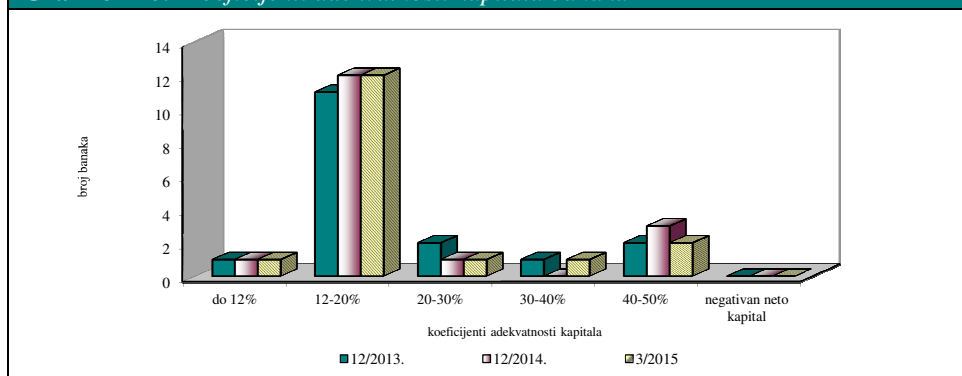
¹⁷ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

-000 KM-

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
OPIS	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.157.896	1.984.207	1.965.278	92	99
2. RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	10.998.977	11.397.359	11.373.214	104	100
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	981.318	982.250	977.292	100	99
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	11.980.295	12.379.609	12.350.506	103	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	18,0%	16,0%	15,9%	89	99

Grafikon 15: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 31. 3. 2015. od 15,9% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 17 banaka u F BiH, sa 31. 3. 2015., 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 10 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2014. godine, u rasponu od 0,1 do 1,9 postotnih bodova, dok je kod pet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (7,3%),
- 7 banaka ima stopu između 12,1% i 14,5%,
- 4 banke imaju stopu između 15,2% i 16,2%,
- 2 banke imaju stopu između 18,7% i 22,2%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 39,1% i 45,9%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH, što je dodatno pojačano utjecajem ogromnih šteta izazvanih poplavama u proljeće i ljeto 2014. godine, kako na gospodarske subjekte i određene sektore, tako i na stanovništvo u tim područjima. Također su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvalitetu aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u									
O P I S	31.12.2013.			31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)			
1. Rizična aktiva ¹⁸	13.517.944	14.119.160	14.239.343	104	101				
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.504.174	1.550.579	1.590.614	103	103				
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.255.162	1.247.251	1.267.121	99	102				
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	411.515	451.269	475.817	110	105				
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100				
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.	156.866	203.238	217.891	130	107				
7. Nerizične stavke	6.145.092	6.217.849	5.763.978	101	93				
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.663.036	20.337.009	20.003.321	103	98				

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁹ banaka u F BiH sa 31. 3. 2015. iznosila je 20 milijardi KM i manja je za 2% ili 334 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine. Rizična aktiva iznosi 14,2 milijarde KM i veća je za 1% ili 120 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 5,8 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 7% ili 454 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,6 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁰ iznose 476 milijuna KM i veće su za 5% ili 24 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 milijuna KM i na istoj su razini, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počevši od 31. 12. 2012.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbitnu stavku od kapitala i utječe na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²¹ sa 31. 3. 2015. iznose 218 milijuna KM, s rastom od 7% ili 15 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive									
O P I S	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS		
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)	
1.	2	3	4	5	6	7			
Kreditni	9.396.444	84,3	9.725.304 ²²	84,1	9.759.915		103	100	
Kamate	81.456	0,7	74.573	0,6	75.982		92	102	
Dospjela potraživanja	1.144.042	10,3	1.184.588	10,2	1.225.970		103	103	
Potraživanja po plać. garancijama	31.783	0,3	26.218	0,3	26.301		82	100	
Ostali plasmani	201.786	1,8	194.440	1,7	224.133		96	115	
Ostala aktiva	294.623	2,6	361.770	3,1	366.997		123	101	
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	11.150.134	100,0	11.566.893	100,0	11.679.298		104	101	
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.523.506		5.806.688		5.502.697		105	95	
3. BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	16.673.640		17.373.581		17.181.995		104	99	
4. RIZIČNA IZVANBILANCA	2.367.810		2.552.267		2.560.045		108	100	
5. NERIZIČNA IZVANBILANCA	621.586		411.161		261.281		66	63	
6. UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.989.396		2.963.428		2.821.326		99	95	
7. RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.517.944		14.119.160		14.239.343		104	101	
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	6.145.092		6.217.849		5.763.978		101	93	
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	19.663.036		20.337.009		20.003.321		103	98	

¹⁸ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 226 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom.

¹⁹ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -pročišćeni teksti 33/12-ispravka, 15/13).

²⁰ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²¹ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²² Isključen iznos kredita od 170 milijuna KM pokriven novčanim depoz. (uključen u nerizičnu bilanč. aktivu).

Bruto bilančna aktiva²³ iznosi 17,2 milijarde KM i manja je za 1% ili 192 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine, a rizična bilančna aktiva iznosi 11,7 milijardi KM, što je 68% bruto bilančne aktive i veća je 1% ili 112 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 5,5 milijardi KM i manja je za 5% ili 304 milijuna KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,6 milijardi KM i na istoj su razini, a nerizične stavke 261 milijun KM, sa značajnim smanjenjem od 37% ili 150 milijuna KM u odnosu na kraj 2014. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je blagi rast kredita od 1% ili 73 milijuna KM (u 2014. godini rast iznosio 3% ili 318 milijuna KM). Ako se isključe efekti rasta tečaja CHF valute (na dio portfelja koji je ima valutnu klauzulu u CHF), rast kredita bi iznosio 0,4%. Sa 31. 3. 2015. krediti su iznosili 11,2 milijarde KM i s udjelom od 70,5% (+1,4 postotna boda).

U prvom kvartalu 2015. godine plasirano je ukupno 1,8 milijardi KM novih kredita, što je za 7,5% ili 124 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 69%, a na stanovništvo 27%, kao i na kraju 2014. godine. Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 48%, kratkoročni 52% (31. 12. 2014. godine: dugoročni 47%, kratkoročni 53%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,2 milijarde KM imaju udio od 55% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 20: Sektorska struktura kredita								
SEKTORI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Vladine institucije	142.010	1,3	190.401	1,7	223.577	2,0	134	117
Javna poduzeća	259.769	2,4	253.057	2,3	263.628	2,3	97	104
Privatna poduzeća i društ.	5.202.269	47,9	5.216.068	46,7	5.170.030	46,0	100	99
Bankarske institucije	6.671	0,1	10.449	0,1	11.120	0,1	157	106
Nebankarske financijske instit.	37.791	0,3	43.424	0,3	42.933	0,4	115	99
Građani	5.194.971	47,9	5.448.307	48,8	5.524.206	49,1	105	101
Ostalo	8.919	0,1	8.571	0,1	7.982	0,1	96	93
UKUPNO	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	11.243.476	100	103	101

U prvom kvartalu 2015. godine sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2014. godine. Krediti dani stanovništvu iznose 5,5 milijardi KM i veći su za 1% ili 76 milijuna KM (na kraju 2014. godine 5,4 milijarde KM), posljedični udio je povećan sa 48,8% na 49,1%. Krediti dani privatnim poduzećima iznose 5,2 milijarde KM i manji su za 1% ili 46 milijuna KM, a udio je smanjen sa 46,7% na 46%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 3. 2015., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, udio kredita je isti kao na kraju 2014. godine: udio kredita za financiranje potrošnih dobara²⁴ iznosi 77%, udio stambenih kredita iznosi 20%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 62,1%, a privatnim poduzećima 46,3% ukupnih kredita danih ovim sektorima (na kraju 2014. godine: stanovništvo 62,4%, privatna poduzeća 47,5%).

²³ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

²⁴Uključeno kartično poslovanje.

Valutna struktura kredita: najveći udio od 64% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 229 milijuna KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 35% ili 3,9 milijardi KM, a najmanji udio od samo 1% ili 84 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 77 milijuna KM ili 91%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 229 milijuna KM iznosi 2% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu. U odnosu na kraj 2014. godine, a zbog rasta tečaja CHF valute, krediti s valutnom klauzulom u CHF valuti su veći za 12% ili 24 milijuna KM.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je u stvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	31.12.2013.			31.12.2014.			31.3.2015.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.754.079	79,6	215.083	11.494.730	81,4	229.895	11.508.529	80,8	230.172	107	100
B	1.094.361	8,1	93.547	955.518	6,8	83.031	1.048.924	7,4	87.602	87	110
C	356.646	2,6	90.541	275.134	1,9	65.068	264.166	1,8	64.561	77	96
D	502.803	3,7	295.224	520.939	3,7	300.442	494.543	3,5	285.869	104	95
E	810.055	6,0	809.779	872.839	6,2	872.143	923.181	6,5	922.410	108	106
Rizična ak. (A-E)	13.517.944	100,0	1.504.174	14.119.160	100,0	1.550.579	14.239.343	100,0	1.590.614	104	101
Klasificirana (B-E)	2.763.865	20,4	1.289.091	2.624.430	18,6	1.320.684	2.730.814	19,2	1.360.442	95	104
Nekvalitetna (C-E)	1.669.504	12,4	1.195.544	1.668.912	11,8	1.237.653	1.681.890	11,8	1.272.840	100	101
Nerizična akt.²⁵	6.145.092			6.217.849			5.763.978			101	93
UKUPNO (rizična i nerizična)	19.663.036			20.337.009			20.003.321			103	98

Prvi pokazatelj i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2015. godine dospjela potraživanja su imala relativno visok rast od 3,4% ili 41 milijun KM i sa 31. 3. 2015. dostigla su iznos od 1,2 milijarde KM, a udio je povećan sa 10,8% na 11,4%.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da su u prvom kvartalu 2015. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2014. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno deset banaka ima pokazatelje udjela klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima udio nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 31. 3. 2015. iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,7 milijardi KM.

Klasificirana aktiva (B-E) je povećana za 4% ili 106 milijuna KM (u 2014. godini pad od 5% ili 139 milijuna KM), zbog rasta B kategorije za 10% ili 93 milijuna KM (u 2014. godini pad od 13% ili 139 milijuna KM), što je zabrinjavajući podatak, s obzirom da dio plasmana iz B kategorije protokom vremena postaje nekvalitetna aktiva. U okviru klasificirane aktive, nekvalitetna aktiva (C-E) je

²⁵ Stavke aktive koje se, sukladno članku 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu s čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

povećana za 1% ili 13 milijuna KM (u 2014. godini nekvalitetna aktiva je zadržana na istoj razini). U prvom kvartalu 2015. godine prisutan je značajan rast E kategorije 6% ili 50 milijuna KM, što je približno rastu za cijelu 2014. godinu (8% ili 63 milijuna KM), a što ukazuje da je i dalje prisutno „kvarenje“ kreditnog portfelja.

Koeficijent iskazan kroz udio klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 19,2%, što je povećanje za 0,6 postotnih bodova u odnosu na kraj 2014. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, iznosi 11,8%, što je ista razina kao i na kraju prethodne godine. Međutim, to treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da udio B kategorije iznosi 7,4% (na kraju 2014. godine 6,8%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

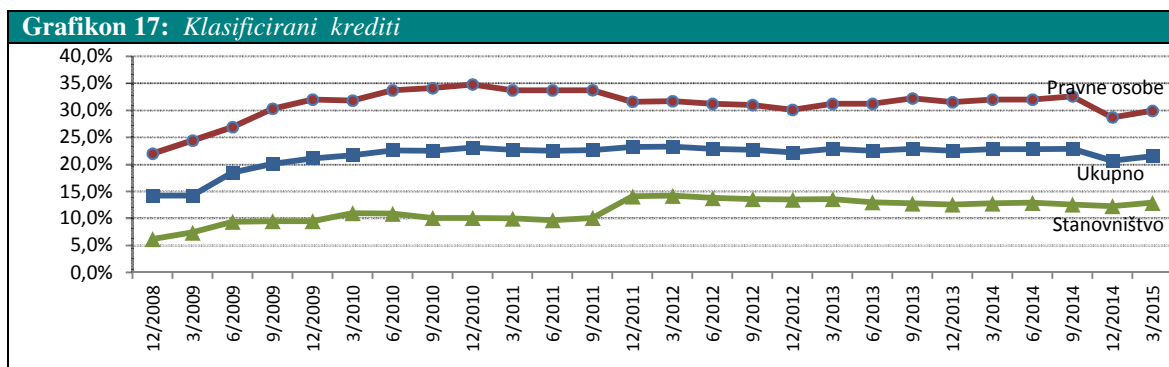
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2014.					31.3.2015.					INDEKS	
	Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO Iznos Udio	Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO Iznos Udio		
	2	3	4	5	6 (2+4) 7	8	9	10	11	12 (8+10) 13	14(12/6)	
A	4.775.466	87,6	4.080.845	71,3	8.856.311 79,3	4.810.665	87,1	4.011.892	70,1	8.822.557	78,5	100
B	144.930	2,7	595.817	10,4	740.747 6,6	171.268	3,1	664.410	11,6	835.678	7,4	113
C	64.360	1,2	199.117	3,5	263.477 2,4	61.162	1,1	191.985	3,4	253.147	2,3	96
D	82.705	1,5	416.311	7,3	499.016 4,5	84.305	1,5	388.337	6,8	472.642	4,2	95
E	380.846	7,0	429.880	7,5	810.726 7,2	396.806	7,2	462.646	8,1	859.452	7,6	106
UKUPNO	5.448.307	100,0	5.721.970	100,0	11.170.277 100,0	5.524.206	100,0	5.719.270	100,0	11.243.476	100,0	101
Klas. kred. B-E	672.841	12,3	1.641.125	28,7	2.313.966 20,7	713.541	12,9	1.707.378	29,9	2.420.919	21,5	105
Nekv. kred C-E	527.911	9,7	1.045.308	18,3	1.573.219 14,1	542.273	9,8	1.042.968	18,2	1.585.241	14,1	101
		48,8		51,2	100,0		49,1		50,9		100,0	
Udio po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:												
Klasifikacija B-E		29,1		70,9	100,0		29,5		70,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		33,6		66,4	100,0		34,2		65,8		100,0	
Kategorija B		19,6		80,4	100,0		20,5		79,5		100,0	

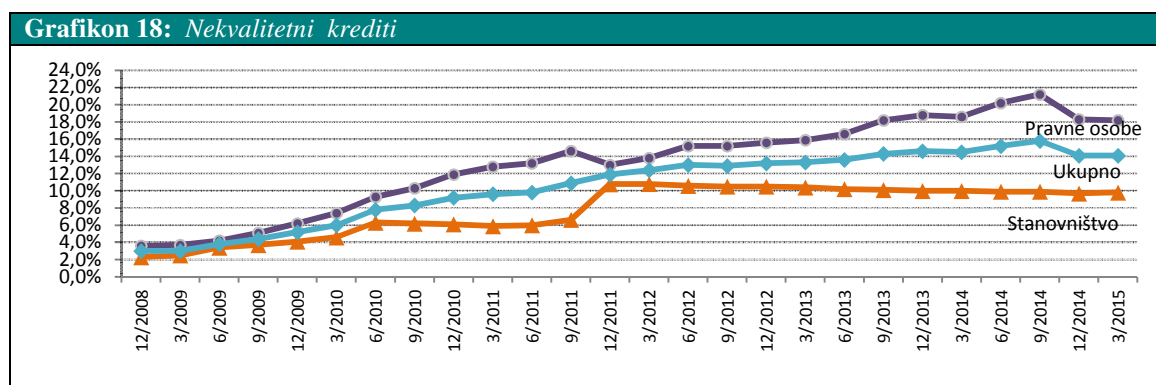
Pokazatelji kvalitete kredita su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj prethodne godine, udio nekvalitetnih kredita je zadržan na istoj razini od 14,1%. Ukupni nekvalitetni krediti su imali blagi rast od 1% ili 12 milijuna KM, kao rezultat rasta nekvalitetnih kredita stanovništva za 3% ili 14 milijuna KM, dok su pravne osobe zadržane na istoj razini. Ako se isključe efekti rasta tečaja CHF valute, nekvalitetni krediti u prvom kvartalu 2015. godine bilježe blagi pad.

Udio klasificiranih kredita je blago povećan na 21,5%, odnosno za 0,8 postotnih bodova, kao rezultat rasta od 5% ili 107 milijuna KM, s napomenom da se skoro cjelokupni rast odnosi na B kategoriju: pravne osobe 68 milijuna KM i stanovništvo 26 milijuna KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 31. 3. 2015. u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 29,9% ili 1,7 milijardi KM, što je povećanje za 1,2 postotna boda u odnosu na kraj 2014. godine (u 2014. godini udio je smanjen za 1,8 postotnih bodova), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,5 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,9% ili 713 milijuna KM, što je povećanje za 0,6 postotnih bodova u odnosu na kraj 2014. godine (u 2014. godini udio je smanjen za 0,3 postotna boda), što je također visoka razina.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od sektora stanovništva.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udio nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 66%, a na stanovništvo 34%, kao i na kraju 2014. godine. U prvom kvartalu 2015. godine udio nekvalitetnih kredita i kod sektora pravnih osoba i kod stanovništva je skoro isti. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 18,2% ili jedna milijarda KM, što je za 0,1 postotni bod manje nego na kraju 2014. godine (u 2014. godini udio je smanjen za 0,5 postotnih bodova). Za sektor stanovništva isti iznose 9,8% ili 542 milijuna KM, što je povećanje udjela za 0,1 postotni bod (u 2014. godini udio smanjen za 0,3 postotna boda).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 23: Granska koncentracija kredita

OPIS	31.12.2014.				31.3.2015.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim osobama										
Poljoprivredu (AGR)	123.863	1,1	24.336	19,6	124.307	1,1	24.968	20,1	100	103
Proizvodnju (IND)	1.596.479	14,3	376.607	23,6	1.556.241	13,8	371.106	23,8	97	99
Građevinarstvo (CON)	381.631	3,4	111.056	29,1	412.001	3,7	116.699	28,3	108	105
Trgovinu (TRD)	2.263.740	20,3	349.642	15,4	2.289.917	20,4	348.226	15,2	101	100
Ugostiteljstvo (HTR)	165.227	1,5	26.039	15,8	161.651	1,4	25.921	16,0	98	100
Ostalo ²⁶	1.191.030	10,7	157.628	13,2	1.175.153	10,5	156.048	13,3	99	99
UKUPNO 1.	5.721.970	51,2	1.045.308	18,3	5.719.270	50,9	1.042.968	18,2	100	100
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	4.210.605	37,7	316.997	7,5	4.278.561	38,0	319.874	7,5	102	101
Stambenu izgradnju	1.109.191	9,9	176.846	15,9	1.118.772	10,0	188.106	16,8	101	106
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	128.511	1,2	34.068	26,5	126.873	1,1	34.293	27,0	99	101
UKUPNO 2.	5.448.307	48,8	527.911	9,7	5.524.206	49,1	542.273	9,8	101	103
UKUPNO (1. +2.)	11.170.277	100,0	1.573.219	14,1	11.243.476	100,0	1.585.241	14,1	101	101

Najveći udio u ukupnim kreditima pravnih osoba imaju sektori trgovine 20,4% i proizvodnje 13,8%, a kod stanovništva najveći udio imaju krediti za opću potrošnju 38% i stambeni krediti 10% (na kraju 2014. godine: trgovina 20,3%, proizvodnja 14,3%, opća potrošnja 37,7% i stambeni krediti 9,9%).

Već duže razdoblje negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nizak udio od svega 3,7%, i dalje ima najveći udio nekvalitetnih kredita od 28,3%, iako je u prvom kvartalu 2015. godine smanjen za 0,8 postotnih bodova (u 2014. godini smanjenje 1,8 postotnih bodova), s prisutnim rastom nekvalitetnih kredita za 5% ili šest milijuna KM. Također, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanji udio od 1,1%, nekvalitetni krediti imaju visok udio od 20,1% (12/14: 19,6%), kao rezultat rasta nekvalitetnih kredita za 3% ili 632 tisuće KM.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (20,4%) i proizvodnje (13,8%). U prvom kvartalu 2015. godine došlo je do pada nekvalitetnih kredita kod sektora proizvodnje za 1% ili pet milijuna KM, dok je udio povećan sa 23,6% na 23,8% (u 2014. godini rast je iznosio 13% ili 43 milijuna KM, a udio je povećan za dva postotna boda, odnosno na razinu od 23,6%), dok su kod trgovine nekvalitetni krediti zadržani na istoj razini, a udio je smanjen za 0,2 postotna boda, odnosno na 15,2% (u 2014. godini ostvaren je pad od 11% ili 42 milijuna KM, a udio je smanjen sa 17,1% na 15,4%).

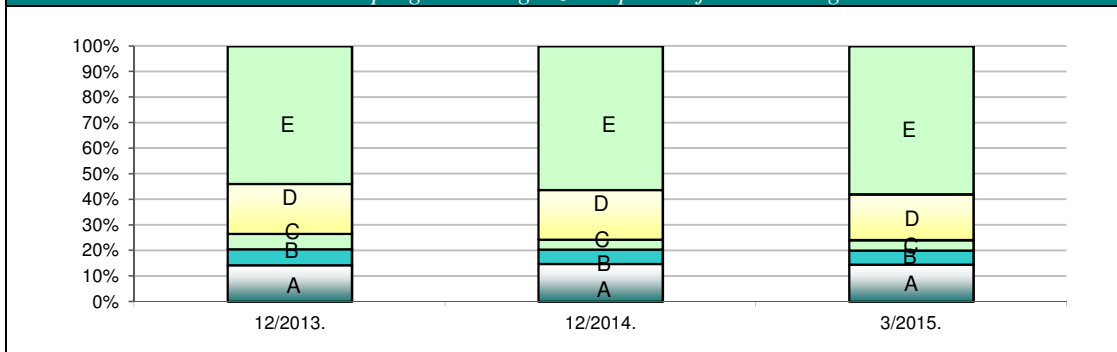
Kod stanovništva je prisutan blagi rast nekvalitetnih kredita kod svih sektora, a najviše kod stambenih kredita za 6% ili 11 milijuna KM. Najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 27% (na kraju 2014. godine 26,5%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 1,1% u ukupnim kreditima. Relativno visok udio nekvalitetnih kredita od 16,8% imaju stambeni krediti (na kraju 2014. godine 15,9%), dok krediti za opću potrošnju, s najvećim udjelom od 38% u ukupnim kreditima, imaju najniži udio nekvalitetnih kredita, koji iznosi 7,5%, kao i na kraju 2014. godine.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

²⁶ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Tablica 24: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	215.083	14,3	229.895	14,8	230.172	14,5	107	100
B	93.547	6,2	83.031	5,4	87.602	5,5	92	106
C	90.541	6,0	65.068	4,2	64.561	4,1	68	99
D	295.224	19,6	300.442	19,4	285.869	17,9	102	95
E	809.779	53,9	872.143	56,2	922.410	58,0	108	106
UKUPNO	1.504.174	100,0	1.550.579	100,0	1.590.614	100,0	103	103

Grafikon 19: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka*

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2014. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 40 milijuna KM i iznose 1,6 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istoj razini, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 40 milijuna KM. Po kategorijama klasifikacije, kretanja su bila u oba smjera: rezerve za B kategoriju su povećane za 6% ili pet milijuna KM i iznose 88 milijuna KM, dok su rezerve za nekvalitetnu aktivu povećane za 3% ili 35 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,3 milijarde KM, najviše po osnovi rasta rezervi za E kategoriju od 6% ili 50 milijuna KM, dok su rezerve za C kategoriju smanjene za 1% ili 0,5 milijuna KM i rezerve za D kategoriju za 5% ili 15 milijuna KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke je rezultat konstantnog pogoršanja kreditnog portfelja, a što je posljedica djelovanja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 9,5% i manji je za 0,2 postotna boda u odnosu na kraj 2014. godine.

Sa 31. 3. 2015. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,3%, za C kategoriju 24,4%, D kategoriju 57,8% i E 100% (na kraju 2014. godine: B 8,8%, C 24,2%, D 57,7% i E 100%).²⁷

Sukladno MRS/MSFI banke su obvezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dani su u sljedećoj tablici.

²⁷ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Tablica 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u %)				INDEKS 6.(4/2)
	31.12.2014.		31.3.2015.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1	2	3	4	5	6
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	14.119.160	100,0%	14.239.343	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.801.870	12,8%	1.820.824	12,8%	101
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.783.865		1.805.926		101
a.2. vanbilančne stavke u defaultu	18.005		14.898		83
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	12.317.290	87,2%	12.418.519	87,2%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.247.251	100,0%	1.267.121	100,0%	102
a) Ispravke vrijednosti za default	1.100.085	88,2%	1.123.066	88,6%	102
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	1.093.336		1.116.957		102
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	6.749		6.109		91
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁸)	147.166	11,8%	144.055	11,4%	98
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	11.170.277	100,0%	11.243.476	100,0%	101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.719.139	15,4%	1.739.869	15,5%	101
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	9.451.138	84,6%	9.503.607	84,5%	101
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.155.153	100,0%	1.176.971	100,0%	102
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.040.536	90,1%	1.063.274	90,3%	102
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	114.617	9,9%	113.697	9,7%	99
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	61,1%		61,7%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravcima vrijednosti	8,8%		8,9%		

Kreditni u statusu neizmirenja obveza (default) u prvom kvartalu 2015. godine blago su povećani za 1% ili 21 milijun KM (u 2014. godini rast je iznosio 9% ili 155 milijuna KM), isto kao i nekvalitetni krediti. Udio kredita u defaultu u ukupnim kreditima je povećan za 0,1 postotni bod i iznosi 15,5%, a nekvalitetnih kredita 14,1%. Udio svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni je na istoj razini i iznosi 12,8%.

Zbog većeg rasta ispravaka vrijednosti za default (2%) u odnosu na iznos defaulta (1%) pokrivenost stavki u defaultu ispravcima vrijednosti je povećana i iznosi 61,7% (na kraju 2014. godine 61,1%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je također povećana i iznosi 75,7% (na kraju 2014. godine: 74,2%).

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) je na istoj razini i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravcima vrijednosti blago povećana i iznosi 8,9% (na kraju 2014. godine 8,8%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je povećana sa 11% na 11,2%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 6. 2014. donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama²⁹.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 285 zahtjeva za moratorij na kreditne obveze, odobrile 199 zahtjeva u ukupnom iznosu od 34 milijuna KM ili 70% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Od ukupnog

²⁸ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

²⁹ „Službene novine F BiH”, br.55/14.

iznosa moratorija na kreditne obveze na pravne osobe se odnosi 30 milijuna KM, a na fizičke osobe četiri milijuna KM.

Također, sukladno navedenoj Odluci, banke su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 266 zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza, odobrile 169 zahtjeva u ukupnom iznosu od 36 milijuna KM ili 63% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza. Od ukupnog iznosa restrukturiranih kreditnih obveza na pravne osobe se odnosi 35 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM.

Kreditni odobreni sukladno navedenoj Odluci u odnosu na ukupne kredite sa 31. 3. 2015. imaju veoma nizak udio: moratorij 0,30% i restrukturiranje 0,32%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31. 3. 2015., od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.108.288, 1.593 kreditne partije su otplaćivali jamci (1.804 jamca). Udio iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,40% i 0,14%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka u prethodnom razdoblju (45% u 2013. godini, 7% u 2014. godini) u prvom kvartalu 2015. godine je zabilježen blagi pad od 1% ili 3,3 milijuna KM, a kod banaka u većinskom stranom vlasništvu prisutan je blagi rast od 1% ili 11 milijuna KM (u 2014. godini pad nekvalitetnih kredita iznosio je 4%). Udio nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 13%, a kod „domaćih banaka“ 31%, što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 26: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³⁰			INDEKS	
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	123.889	160.135	170.160	129	106
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	570	409	272	72	67
Upravi banke	2.507	1.994	2.583	79	129
UKUPNO	126.966	162.538	173.015	128	106
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	16.046	21.826	21.248	136	97

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 6%, zbog povećanja izloženosti kod dvije banke, a potencijalne obveze su smanjene za 3%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika na razini sustava niska. Međutim, evidentno je da je ovaj rizik značajno viši u bankama koje imaju disperziju u vlasničkoj strukturi, odnosno u „domaćim bankama“ u vlasništvu rezidenata. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2015. godine, ostvaren je pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 62 milijuna KM, što je za 16% ili devet milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod sedam banaka koje su

³⁰ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (efekt 12 milijuna KM, od toga se sedam milijuna KM odnosi na jednu sistemski značajnu banku), te ostvarenje dobiti kod dvije banke koje su prošle godine poslovale s gubitkom (efekt četiri milijuna KM). S druge strane, negativan efekt od sedam milijuna KM je rezultat manje dobiti kod pet banaka (šest milijuna KM) i ostvarenog gubitka (jedan milijun KM) kod jedne banke koja je u istom razdoblju prošle godine pozitivno poslovala.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Smanjenje kamatnog prihoda nadoknađeno većim smanjenjem kamatnih rashoda, rezultiralo je rastom neto kamatnog prihoda, što je, uz i dalje dobru operativnu profitabilnost (rast operativnih prihoda po osnovi naknada i efikasno upravljanje operativnim rashodima), utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan financijski rezultat od 63 milijuna KM ostvarilo je 16 banaka i isti je veći za 11% ili šest milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 0,5 milijuna KM iskazan je kod jedne banke i isti je manji za 85% ili tri milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

-000 KM-

Tablica 27: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.3.2013.		31.3.2014.		31.3.2015.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-2.181	4	-3.087	2	-472	1
Dobit	44.710	14	56.727	15	62.815	16
Ukupno	42.529	18	53.640	17	62.343	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (63 milijuna KM) 70,5% ili 44 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 48%, dok se ukupan gubitak od 0,5 milijuna KM u cjelini odnosi na jednu banku. Analitički podaci pokazuju da ukupno devet banaka ima bolji financijski rezultat (za 15 milijuna KM), dok osam banaka imaju lošiji rezultat (za 7 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa, a kod najvećih banaka i povećanja prihoda iz osnove naknada za izvršene usluge. Međutim, cijeliti profitabilnost samo kroz razinu ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvaliteta zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednjih šest godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je utjecao na poboljšanje financijskog rezultata u većini banaka u zadnje tri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 217 milijuna KM, što je povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine od 4% ili osam milijuna KM, najvećim dijelom kao rezultat povećanja operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 155 milijuna KM, sa stopom pada od 1% ili jedan milijun KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita (kod većine banaka) za 3,7%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu daljnji pad kamatnih prihoda. Kamatni prihodi iznose 189 milijuna KM, što je za 2% ili četiri milijuna KM manje nego u istom razdoblju prošle godine, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 92,1% na 87,0%. Najveći udio imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili nominalni pad od 2% ili tri milijuna KM, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 1,60 na 1,51% i padom udjela u ukupnom prihodu sa 82,9% na 78,5%.

Već duže razdoblje prisutan trend pada kamatnih rashoda nastavljen je i u prvom kvartalu 2015. godine. Kamatni rashodi su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali stopu pada od 12% ili sedam milijuna KM, što je znatno više u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-2%). Kamatni rashodi iznose 51 milijun KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 27,5% na 23,5%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaknuti da su kamatni rashodi po depozitima smanjeni za 10% ili pet milijuna KM, što je rezultat strukture depozitne osnove, odnosno većeg udjela depozita koji nose nižu kamatnu stopu, ali i politike kamatnih stopa banaka i kontinuiranog smanjenja kamatnih stopa na depozite, što je u konačnici rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 0,54% na 0,49%.

Kao rezultat većeg pada kamatnih rashoda (-12%) od kamatnih prihoda (-2%), neto kamatni prihod povećan je za 2% ili tri milijuna KM i iznosi 138 milijuna KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 64,6% na 63,5%.

Operativni prihodi iznose 79 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 7% ili pet milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda je povećan sa 35,4% na 36,5%. U okviru operativnih prihoda najveći udio imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe i najveći rast od 6% ili tri milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 155 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine neznatno su smanjeni (1% ili jedan milijun KM), prvenstveno kao rezultat smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istodobno, njihov udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 74,4% na 71,3%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 21 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine niži su za 9% ili dva milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 10,7% na 9,4%.

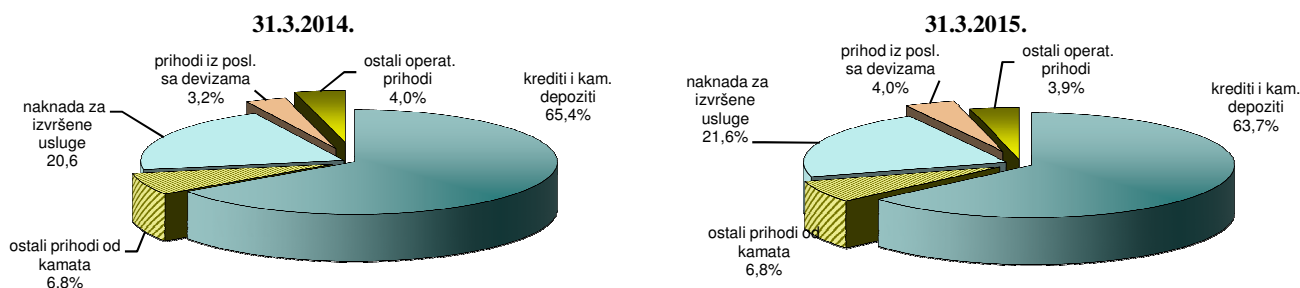
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 116 milijuna KM i udjelom od 53% u ukupnom prihodu su približno na istoj razini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda bilježe neznatan pad od 1% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine i iznose 59 milijuna KM ili 27% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive bilježe neznatno povećanje od 1%, dok su ostali operativni troškovi povećani za 4%. Banke su u periodu nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.3.2013.		31.3.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	451	0,1	1.210	0,4	253	0,1	268	21
Kredit i poslovi leasinga	175.149	65,7	173.913	65,0	170.739	63,6	99	98
Ostali prihodi od kamata	18.611	7,0	18.108	6,8	18.256	6,8	97	101
UKUPNO	194.211	72,8	193.231	72,2	189.248	70,5	99	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	51.736	19,4	54.981	20,6	58.016	21,6	106	106
Prihodi iz posl. s devizama	8.631	3,3	8.678	3,2	10.815	4,0	101	125
Ostali operativni prihodi	12.025	4,5	10.603	4,0	10.465	3,9	88	99
UKUPNO	72.392	27,2	74.262	27,8	79.296	29,5	103	107
UKUPNI PRIHODI (I + II)	266.603	100,0	267.493	100,0	268.544	100,0	100	100

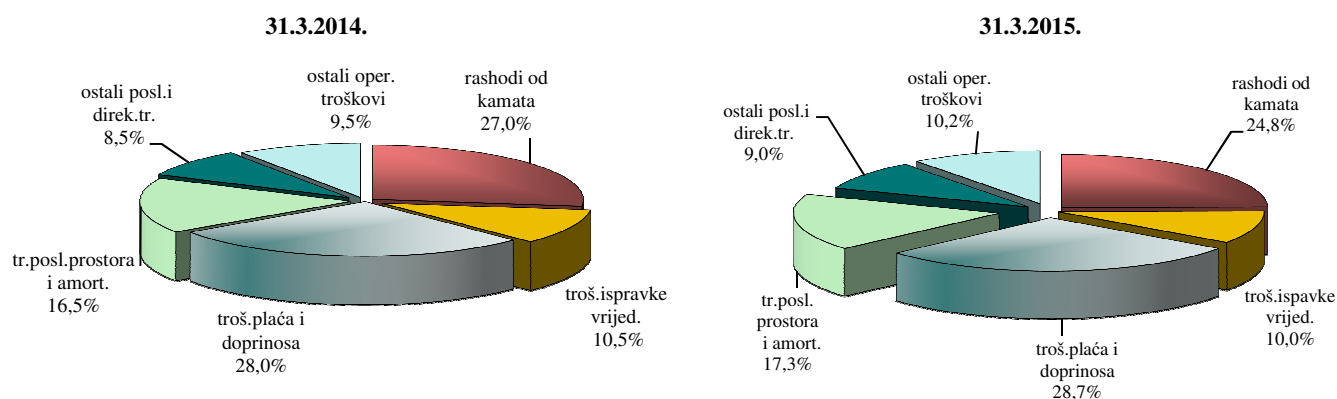
Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.3.2013.		31.3.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	52.428	23,4	49.146	23,0	44.359	21,5	94	90
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	5.938	2,7	4.970	2,3	5.065	2,5	84	102
Ostali rashodi od kamata	3.007	1,3	3.562	1,7	1.619	0,8	118	45
UKUPNO	61.373	27,4	57.678	27,0	51.043	24,8	94	88
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed. usklađenje	29.273	13,1	22.541	10,5	20.531	10,0	72	91
Troškovi plaća i doprinosa	60.053	26,8	59.901	28,0	59.205	28,7	100	99
Troškovi posl. prostora i amortizacija	36.570	16,3	35.311	16,5	35.593	17,3	97	101
Ostali poslovni i direktni troškovi	16.644	7,4	18.046	8,5	18.734	9,0	144	104
Ostali operativni troškovi	20.161	9,0	20.356	9,5	21.095	10,2	101	104
UKUPNO	162.701	72,6	156.175	73,0	155.158	75,2	99	99
UKUPNI RASHODI (I + II)	224.074	100,0	213.853	100,0	206.201	100,0	97	96

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima			
KOEFICIJENTI	31.3.2013.	31.3.2014.	31.3.2015.
Dobit na prosječnu aktivu	0,3	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,9	2,3	2,5
Dobit na prosječni dionički kapital	3,5	4,4	5,0
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,9
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,4
Poslovni i direktni rashodi ³¹ /prosječna aktiva	0,3	0,3	0,3
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,8	0,8	0,7
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,1	1,1	1,0

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kao i rasta prosječne aktive, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je na istoj razini od 0,4%, dok ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) bilježi povećanje sa 4,4% na 5,0%. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,4%), zadržana je na približno istoj razini zbog skoro istog rasta ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i financijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora: a) daljnje kretanje i trend u kvaliteti aktive, odnosno razina kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), izravno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom razdoblju. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve neamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njene performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. srpnja 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³² za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

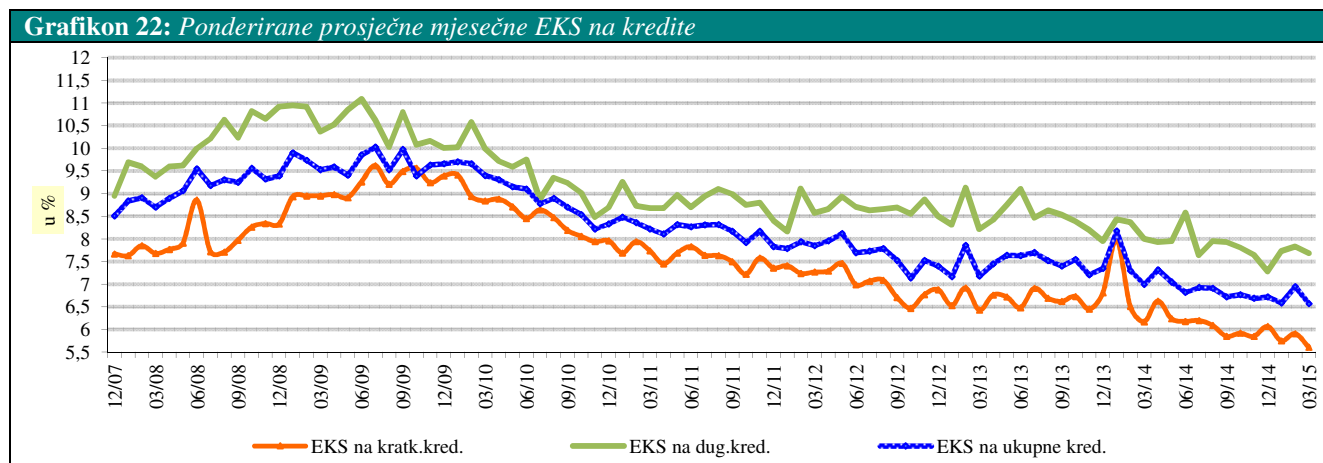
³¹ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

³²Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-prečišćeni tekst i 23/14).

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, sukladno propisanoj metodologiji³³.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2013. godine, ožujak, lipanj, rujanj i prosinac 2014. godine, te ožujak 2015. godine.

Tablica 31 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,18	6,81	5,81	6,17	5,70	6,24	5,45	5,85	5,58	6,07	5,23	5,61
1.1. Gospodarstvu	6,21	6,79	5,78	6,07	5,64	6,13	5,40	5,73	5,55	5,99	5,19	5,49
1.2. Stanovništvu	6,42	8,51	8,27	11,80	8,32	11,72	8,21	11,93	6,57	8,90	8,07	11,60
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,31	7,95	7,22	8,00	6,81	7,44	7,16	7,93	6,00	7,28	6,81	7,68
2.1. Gospodarstvu	6,83	7,17	6,72	7,18	6,03	6,30	6,27	6,69	5,29	6,76	6,20	6,65
2.2. Stanovništvu	7,93	8,95	7,64	8,64	7,54	8,47	7,82	8,84	7,50	8,60	7,38	8,54
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,72	7,35	6,45	7,00	6,24	6,82	6,17	6,72	5,80	6,72	5,97	6,57
3.1. Gospodarstvu	6,41	6,92	5,99	6,32	5,76	6,18	5,61	5,96	5,43	6,32	5,43	5,77
3.2. Stanovništvu	7,84	8,92	7,65	8,74	7,56	8,58	7,84	8,97	7,44	8,62	7,40	8,64

³³Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2015. godine ponderirana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar niskih 0,38 postotnih bodova, s najvećom stopom zabilježenom u veljači od 6,95%, a najmanjom u ožujku od 6,57%, a ista je ujedno manja za 0,15 postotnih bodova u odnosu na razinu iz prosinca 2014. godine.

Ponderirane kamatne stope na kratkoročne kredite u prvom kvartalu 2015. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,30 postotnih bodova, nego na dugoročne, koje su se kretale unutar 0,15 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u ožujku 2015. godine iznosila je 5,61%, što je za 0,46 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2014. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite u ožujku 2015. godine iznosila 7,68%, što je za 0,40 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2014. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁴, u promatranom razdoblju 2015. godine imale su različit intenzitet kretanja. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, koja je još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,32% iz prosinca 2014. godine na razinu od 5,77% u martu 2015. godine. Trend pada ponderiranih EKS privrede zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 5,99% na 5,49%) i kod dugoročnih kredita (sa 6,76% na 6,65%).

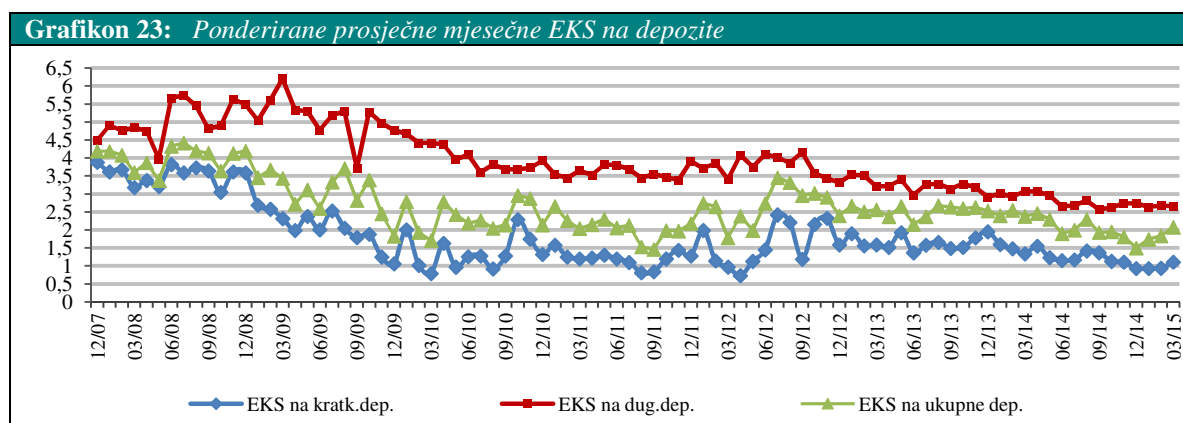
EKS na kredite plasirane stanovništvu u ožujku 2015. godine iznosi 8,64% što je na gotovo istoj razini kao iz prosinca 2014. godine (8,62%). EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa razinom u prosincu 2014. godine od 8,90% povećana u ožujku 2015. godine na 11,60%. EKS na dugoročne kredite u ožujku 2015. godine iznosila je 8,54% što je za neznatnih 0,06 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2014. godine.

U odnosu na razinu u prosincu iz 2014. godine, najznačajnije smanjenje EKS zabilježeno je u ožujku 2015. godine kod kratkoročnih ostalih kredita (sa 8,36% na 7,47%), dok je najznačajnije povećanje zabilježeno kod kratkoročnih kredita stanovništva za opću potrošnju (sa 8,61% na 11,59%).

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 32 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite													
OPIS	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.		
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,94	1,95	1,31	1,34	1,13	1,15	1,35	1,37	0,92	0,93	1,10	1,11	
1.1. do tri mjeseca	1,92	1,92	1,06	1,07	0,94	0,95	1,15	1,17	0,42	0,42	0,27	0,27	
1.2. do jedne godine	1,99	2,01	1,60	1,65	1,59	1,62	1,71	1,74	1,94	1,97	1,38	1,40	
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	2,89	2,92	3,04	3,08	2,62	2,65	2,56	2,57	2,67	2,74	2,63	2,66	
2.1. do tri godine	2,58	2,61	2,68	2,72	2,55	2,58	2,36	2,37	2,40	2,48	2,42	2,45	
2.2. preko tri godine	4,24	4,28	3,94	3,98	2,83	2,84	3,36	3,37	3,41	3,43	3,23	3,25	
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,50	2,53	2,34	2,38	1,88	1,90	1,91	1,93	1,47	1,50	2,06	2,08	

³⁴ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2014. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u ožujku 2015. godine povećana je za 0,58 postotnih bodova (sa 1,50% na 2,08%).

Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je u porastu, u ožujku 2015. godine je iznosila 1,11%, što je za 0,18 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2014. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite bilježi niske oscilacije u prvom kvartalu 2015. godine, iznosi 2,66%, što je na nešto nižoj razini nego u prosincu 2014. godine (2,74%).

Najveći pad kamatnih stopa bilježe depoziti oročeni do tri mjeseca i to kod depozita gospodarstva (sa 1,35% na 0,39%), a najveći rast bilježe depoziti oročeni preko tri godine, također depozita gospodarstva (sa 3,33% na 4,02%).

Od druge polovice 2012. godine zabilježen je trend pada novoprimitih depozita gospodarstva, naročito kratkoročnih, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa gospodarstvu, to je u konačnici rezultiralo da su prosječne kamatne stope gospodarstva uglavnom bile veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništva, uz prisutne oscilacije u promatranom razdoblju. Zaključno s ožujkom 2015. godine, banke su i dalje plaćale gospodarstvu veće kamatne stope na oročene depozite (2,55%) nego stanovništvu (2,06%), s napomenom da su kamatne stope na depozite gospodarstva veće u odnosu na prosinac 2014. godine (2,21%), dok su kod stanovništva manje (2,13%).

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 33 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju												
OPIS	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,25	8,42	8,09	8,26	8,14	8,31	8,16	8,33	8,05	8,22	7,90	8,07
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,12	0,12

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa, za bankarski sektor u ožujku 2015. godine iznosila je 8,07% (pad od 0,15 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2014. godine), a na depozite po viđenju 0,12%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2014. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najslabijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

I narednih godina bankarski sektor u F BiH zadržao je dobre performanse u segmentu likvidnosnog rizika, osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, a najveće promjene dešavale su se u ročnoj strukturi izvora, prije svega depozita, zbog kontinuiranog smanjenja izloženosti prema matičnim grupacijama, čiji su depoziti kod nekoliko banaka u većinskom stranom vlasništvu bili osnovni izvor financiranja za agresivni kreditni rast ostvaren u godinama do izbijanja krize. Također, prisutan je kontinuirani trend smanjenja obveza prema stranim financijskim institucijama-kreditorima, što je također dio procesa razduživanja.

Likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivnosti, te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospelja.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provedbu politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospelja.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijuća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2015. najveći udio od 74,7% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁵) s udjelom od 6,7%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁶, s prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon dužeg razdoblja poboljšanja (razdoblje prije krize), tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, da bi u 2011. godini i 2012. godini došlo do pozitivnih kretanja (rasta udjela dugoročnih depozita), što se nastavilo i u 2013. godini, uz prisutnu stagnaciju u 2014. godini i blago poboljšanje u prvom kvartalu 2015. godine.

- u 000 KM-

Tablica 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.233.356	45,4	5.771.888	47,6	5.741.165	48,3	110	99
Do 3 mjeseca	365.229	3,2	279.332	2,3	61.462	0,5	76	22
Do 1 godine	668.142	5,8	701.041	5,8	681.919	5,7	105	97
1. Ukupno kratkoročni	6.266.727	54,4	6.752.261	55,7	6.484.546	54,5	108	96
Do 3 godine	3.541.354	30,7	3.437.563	28,3	3.449.049	29,0	97	100
Preko 3 godine	1.715.768	14,9	1.940.922	16,0	1.969.663	16,5	113	101
2. Ukupno dugoročni	5.257.122	45,6	5.378.485	44,3	5.418.712	45,5	102	101
UKUPNO (1 + 2)	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Ukupni depoziti su u odnosu na kraj 2014. godine smanjeni za 2% ili 227 milijuna KM, najvećim dijelom su rezultat smanjenja depozita bankarskih institucija za 29% ili 254 milijuna KM, depozita privatnih poduzeća za 10% ili 178 milijuna KM, vladinih institucija za 10% ili 82 milijuna KM i neprofitnih organizacija za 7% ili 22 milijuna KM, a s druge strane rasta depozita stanovništva za 3% ili 239 milijuna KM, depozita javnih poduzeća za 7% ili 59 milijuna KM i nebankarskih financijskih institucija za 2% ili 12 milijuna KM. Depoziti stanovništva, s udjelom od 59,7% su najveći sektorski izvor financiranja banaka u F BiH. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 54,5% i dugoročnih 45,5%, što je nešto bolje u odnosu na 31. 12. 2014.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 4% ili 268 milijuna KM, najvećim dijelom kratkoročnih depozita bankarskih institucija za 253 milijuna KM, privatnih poduzeća za 176 milijuna KM, vladinih institucija za 45 milijuna KM i neprofitnih organizacija za 18 milijuna KM, dok je rast zabilježen kod stanovništva za 176 milijuna KM, javnih poduzeća 29 milijuna KM i nebankarskih financijskih institucija 20 milijuna KM. Dugoročni depoziti blago su povećani za 1% ili 40 milijuna KM, većim dijelom kao posljedica rasta depozita preko tri godine (za 1,5%), najviše sektora stanovništva, dok su depoziti do tri godine neznatno povećani (za 0,3%). Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udio dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 67,1% na 67,8% i bankarskih institucija s neznatnim smanjenjem udjela sa 9,4% na 9,3%, iako su i depoziti javnih poduzeća također značajan dugoročni izvor, s povećanjem

³⁵ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁶ Prema preostalom dospijeću.

udjela sa 7,8% na 8,3%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udio od 72,3% imaju depoziti stanovništva, uz rast udjela od 0,6 postotnih bodova, zatim depoziti javnih poduzeća 11,1%, uz povećanje udjela za 0,9 postotnih bodova. U razdoblju preko tri godine najveći udio od 59,8% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za 0,8 postotnih bodova, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju udio od 19,8% (na kraju 2014. godine 20,5%; 2013. godine 25,6%; 2012. godine 33,0%; 2011. godine 46,9% i 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

Tablica 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.343.263	46,4	5.735.521	47,3	5.657.543	47,5	107	97
7- 90 dana	920.951	7,9	898.335	7,4	662.684	5,6	96	74
91 dan do jedne godine	2.126.249	18,5	2.193.643	18,0	2.264.638	19,0	103	103
1. Ukupno kratkoročni	8.390.463	72,8	8.827.499	72,8	8.584.865	72,1	105	97
Do 5 godina	3.002.846	26,1	3.150.040	26,0	3.163.762	26,6	105	100
Preko 5 godina	130.540	1,1	153.207	1,3	154.631	1,3	117	101
2. Ukupno dugoročni	3.133.386	27,2	3.303.247	27,2	3.318.393	27,9	105	100
UKUPNO (1 + 2)	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 72,1%, iako je prisutan trend stagnacije u odnosu na kraj 2013. godine, s blagim poboljšanjem u prvom kvartalu 2015. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 243 milijuna KM, uz smanjenje udjela sa 72,8% na 72,1%, dok su dugoročni depoziti neznatno povećani, za 0,5% ili 15 milijuna KM, uz povećanje udjela u ukupnim depozitima sa 27,2% na 27,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,3% dugoročnih depozita i 26,6% ukupnih depozita), a smanjenje depozita s preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine zaustavljeno je u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 milijuna KM, s nastavljenim trendom blagog povećanja od 1% i u prvom kvartalu 2015. godine. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,4 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 3. 2015., 2,1 milijarda KM, odnosno 39% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u lipnju 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti³⁷. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uvjeta i suglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje s dužim rokovima dospijeća. Sa 31. 3. 2015. dvije banke su, nakon dobivene suglasnosti FBA, počele koristiti korektivni iznos, s napomenom da je još nekoliko banaka apliciralo za korištenje korektivnog iznosa. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom razdoblju.

³⁷Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

Međutim, supervizorska zabrinutost je također prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.3.2015.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil. obveze	1.175.825	10,8	1.210.806	10,8	1.252.271	11,1	103	103
Kratkoročni krediti	2.360.832	21,8	2.256.837	20,2	2.254.912	20,1	96	100
Dugoročni krediti	7.315.743	67,4	7.702.634	69,0	7.736.293	68,8	105	100
UKUPNO KREDITI	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	11.243.476	100,0	103	101

U prvom kvartalu 2015. godine dugoročni i kratkoročni krediti su zadržani na približno istoj razini, dugoročni su povećani za 0,4% ili cca 34 milijuna KM, kratkoročni krediti su neznatno smanjeni za 0,1% ili dva milijuna KM, dok su dospjela potraživanja blago povećana za 3% ili 41 milijun KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna poduzeća, 34% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,7% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 50,8%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udio od 70,5% što je za 1,4 postotna boda više u odnosu na kraj 2014. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 0,7%. Novčana sredstva su smanjena za 7% ili 333 milijuna KM, a njihov udio, u odnosu na kraj 2014. godine, smanjen je sa 28,2% na 26,5%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici.

Sa 31. 12. 2014. pokazatelji su na približno istoj razini kao i na kraju 2013. godine, dok su u prvom kvartalu 2015. godine blago pogoršani, zbog smanjenja depozita, uzetih kredita i novčanih sredstava.

Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁸ / ukupna aktiva	28,9	28,5	26,7
Likvidna sredstva / kratkoročne financ. obveze	50,6	49,1	46,7
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	67,9	69,3	68,8
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁹	86,4	84,9	87,4
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴⁰	85,3	83,9	86,6

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšan (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. godini i sa 31. 12. 2014. pokazatelj je iznosio 84,9%. Sa 31. 3. 2015., pokazatelj je pogoršan zbog blagog rasta kredita, uz smanjenje depozita i uzetih kredita i iznosi 87,4%. Kod deset banaka pokazatelj je viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajan udio kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2015. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 6. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 6. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

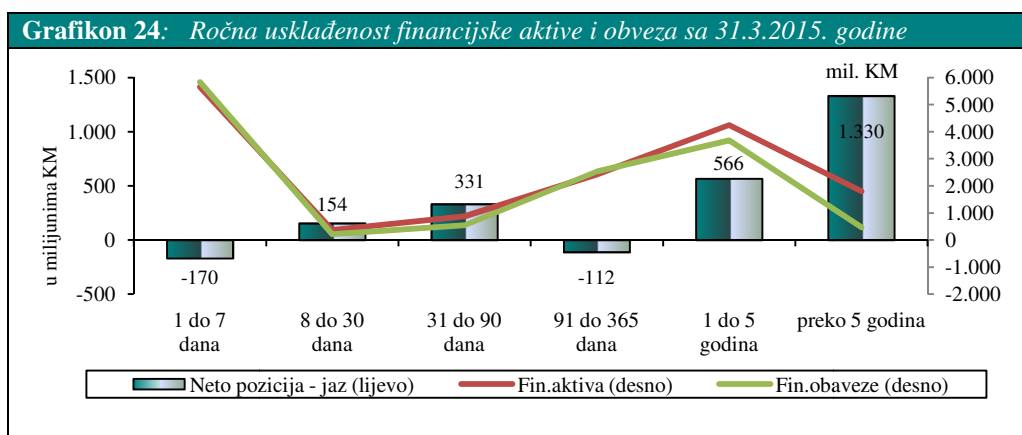
³⁸Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁹Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁰Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tablica 38: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.722.887	4.060.671	4.029.246	109	99
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.423.657	3.797.970	3.834.495	111	101
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.887.967	6.351.607	6.363.538	108	100
4.Iznos obveze ⁴¹ :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	1.177.593	635.161	636.354	54	100
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	588.798	317.580	318.177	54	100
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek ⁴²					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.545.294	3.425.510	3.392.892	135	99
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.834.859	3.480.390	3.516.318	123	101

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive⁴³ i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2014.

Sa 31. 3. 2015. kratkoročna financijska aktiva banaka u iznosu od 9,3 milijarde KM bila je veća za 203 milijuna KM od kratkoročnih obveza. U odnosu na kraj 2014. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 206 milijuna KM, to je neznatno smanjenje od tri milijuna KM ili 1,5%, a koeficijent pokrivenosti od 102,2% je i dalje na zadovoljavajućoj razini.

Kratkoročna financijska aktiva je smanjena za 2,7%, koliko su smanjene i kratkoročne financijske obveze. U okviru kratkoročne financijske aktive smanjenje od 7,3% ili 333 milijuna KM zabilježeno je kod novčanih sredstava, dok je najveće povećanje od 60,4% ili 31 milijun KM zabilježeno kod novčanih pozajmica danih drugim bankama, 3,1% ili 18 milijuna KM kod aktive za trgovinu i 0,4% ili 17 milijuna KM kod neto kredita. Financijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je povećana za 0,8% ili 45 milijuna KM, najviše kao posljedica povećanja kredita za 0,6% ili 35 milijuna KM.

⁴¹ U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl. novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je postotak održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴²Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴³Financijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Na strani obaveza s rokom dospjeća do jedne godine (9,1 milijarda KM), koje su smanjene za 2,7% ili 257 milijuna KM, najveće smanjenje se odnosi na pad depozita od 2,7% ili 243 milijuna KM, smanjenje obaveza po uzetim kreditima za 13,4% ili 48 milijuna KM i subordiniranih dugova za 85,2% ili 23 milijuna KM, dok su ostale financijske obaveze povećane za 33,4% ili 57 milijuna KM. Obaveze s rokom dospjeća preko jedne godine (4,1 milijarda KM) smanjene su 0,4% ili 17 milijuna KM.

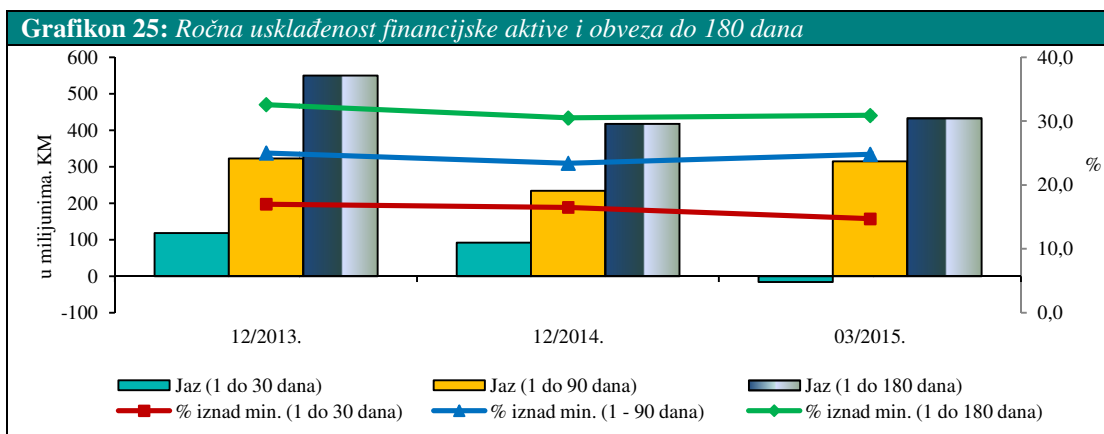
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki financijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁴.

- u 000 KM -

Tablica 39: Ročna usklađenost financijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.924.526	6.307.333	6.030.432	106	96
2. iznos financijskih obaveza	5.806.822	6.215.782	6.046.454	107	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	117.704	91.551	-16.022	78	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,0%	101,5%	99,7%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,0%	16,5%	14,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.809.340	7.135.895	6.906.925	105	97
2. iznos financijskih obaveza	6.485.914	6.901.893	6.591.501	106	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	323.426	234.002	315.424	72	135
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,0%	103,4%	104,8%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,0%	23,4%	24,8%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.812.974	8.066.177	7.809.853	103	97
2. iznos financijskih obaveza	7.263.293	7.647.885	7.376.427	105	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	549.681	418.292	433.426	76	104
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,6%	105,5%	105,9%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,6%	30,5%	30,9%		

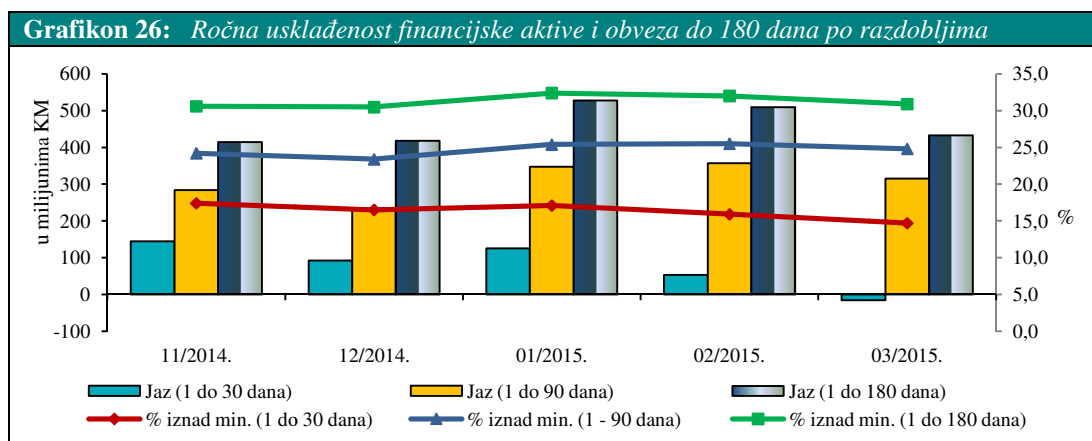
Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 3. 2015. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴⁴ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Sa 31. 3. 2015. financijska aktiva u prvom intervalu do 30 dana bila je nešto manja od financijskih obveza, zbog većeg smanjenja financijske aktive, najvećim dijelom smanjenja novčanih sredstava, od smanjenja financijske pasive po osnovi depozita. U drugom i trećem intervalu financijska aktiva bila je veća od financijskih obveza zbog većeg smanjenja financijskih obveza po osnovi depozita, uzetih kredita i subordiniranog duga, a ostvareni postotci ročne usklađenosti i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 14,7%, u drugom za 24,8% i u trećem intervalu za 30,9%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti financijske aktive i obveza u razdoblju studeni 2014. – ožujak 2015. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provedbom politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim,

regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provedbe opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁵ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provedbu programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke⁴⁶.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 3. 2015. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udio stavki u stranim valutama iznosilo je 10,2% ili 1,6 milijardi KM (na kraju 2014. godine 11,4% ili 1,8 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udio obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 44,0% ili sedam milijardi KM (na kraju 2014. godine 44,2% ili 7,1 milijarda KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴⁵ "Službene novine FBiH", br. 48/12 – Pročišćeni tekst.

⁴⁶ Članom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Tablica 40: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)⁴⁷

Opis	31.12.2014.				31.3.2015.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	960	12,6	1.385	16,7	729	9,9	1.145	14,1	76	83
2. Krediti	38	0,5	41	0,5	38	0,5	41	0,5	100	100
3. Krediti s val. klauzulom	6.299	83,0	6.443	77,8	6.332	85,6	6.491	80,0	101	101
4. Ostalo	295	3,9	409	5,0	299	4,0	443	5,4	101	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.592	100,0	8.278	100,0	7.398	100,0	8.120	100,0	97	98
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.363	72,5	5.975	74,4	5.244	72,8	5.906	75,0	98	99
2. Uzeti krediti	949	12,8	954	11,9	872	12,1	877	11,1	92	92
3. Dep. i kred. s val. klauz.	882	11,9	882	11,0	867	12,0	867	11,0	98	98
4. ostalo	209	2,8	216	2,7	219	3,1	230	2,9	105	106
Ukupno (1+2+3+4)	7.403	100,0	8.027	100,0	7.202	100,0	7.880	100,0	97	98
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	78		78		72		90			
2. Pasiva	50		109		60		119			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	217		221		208		211			
%	12,2%		12,4%		11,5%		11,7%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	17,8%		17,6%		18,5%		18,3%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁴⁸ dominantan je udio EURO od 65,4%, što je nešto niže od udjela 31. 12. 2014. (70,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,29 milijardi KM na 1,07 milijardi KM. Udio EURO u obvezama od 90,3% je nešto niži nego na kraju 2014. godine, uz pad nominalnog iznosa za 186 milijuna KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁴⁹, koji je posebno značajan u aktivi (79,9% ili 6,5 milijardi KM) i približno je na istoj razini kao i 31. 12. 2014. (77,8% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,0% ili 1,6 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 13,1% ili 1,07 milijardi KM i ostale valute 6,9% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2014. godine ostale stavke u EURO imale su udio od 15,6% ili 1,29 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (10 milijardi KM), cca 64,5% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,6%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (7,9 milijardi KM) najveći udio od 80,4% ili 6,3 milijarde KM imaju stavke u EURO, najviše depoziti (na kraju 2014. godine udio obveza u EURO bilo je 81,2% ili 6,5 milijardi KM, dok je udio i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi, kao i na kraju 2014. godine, 11,0% ili 0,9 milijardi KM.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načelu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se s prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁹ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvom kvartalu 2015. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 3. 2015. dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju dvije banke. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 11,7% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 18,3 postotna boda manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 11,5% što je za 18,5 postotnih bodova manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provedbe reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu temeljnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U svibnju 2014. godine po usvajanju nove Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, prestala je da važi ova privremena Odluka, a zahtjevi privremene Odluke su uključeni u novu Odluku. Novom Odlukom su osim kvantitativnog i strukturalnog jačanja regulatornih zahtjeva za kapital, uveli i dodatni kapitalni zahtjevi: kapitalna poluga 6%, konzervacijski tampon za pokriće povećanih gubitaka za slučaj krize (u visini 2,5%). Sukladno novoj Odluci, FBA u slučaju potrebe može posebnom odlukom propisati i druge specifične tampone za protucikličnu zaštitu i sistemski rizik, koje bi morao činiti temeljni kapital iznad minimalnog propisanog.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, FBA je u junu 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom razdoblju.

U 2014. godini Agencija je, također, donijela podzakonske akte vezano za primjenu Zakona o zaštiti žiranata u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine, čime se zaokružio regulatorni okvir za adekvatnu primjenu navedenih Zakona.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje utjecaja posljedica globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
  - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
  - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
  - pregledati i redovito ažurirati plan za izvanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
  - unapređivati alat „Sustav ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije financijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
  - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primijenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
  - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
  - nastaviti suradnju sa ECB-om i EBA-om u pravcu potpisivanja međusobnih memoranduma i razmjene informacija u nadzoru banaka, te za međunarodnim financijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
  - unapređivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizirati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- kreiranju i dogradnji regulative za financijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzanju provedbe ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže

- približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- pripremanja za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- unapređenju sustava ranog prepoznavanja pogoršanja kreditnog portfelja i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- aktivno sudjelovanje u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žirana;
- pripremi i ažuriranju svojih planova izvanrednih mjera;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-71-2/15
Sarajevo, 28. svibnja 2015.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.3.2015.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444- 235	DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	SENAD REDŽIĆ
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETO VIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2013.	31.12.2014.	31.3.2015.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.417.898	4.560.234	4.227.456
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	627.016	618.460	641.982
1b	Kamatonosni računi depozita	3.790.882	3.941.774	3.585.474
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	381.909	586.809	605.153
3.	Plasmani drugim bankama	51.960	50.836	88.354
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	10.852.400	11.170.277	11.243.476
4a	Kreditni	9.676.527	9.959.429	9.991.165
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	48	42	40
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.175.825	1.210.806	1.252.271
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	180.604	214.585	223.237
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	476.199	491.740	495.489
7.	Ostale nekretnine	36.786	34.283	35.842
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	23.762	23.135	22.948
9.	Ostala aktiva	252.122	241.682	240.040
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.227.090	1.216.819	1.237.949
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.163.928	1.155.153	1.176.971
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	61.162	61.666	60.978
11.	UKUPNA AKTIVA	15.446.550	16.156.762	15.944.046
O B V E Z E				
12.	Depoziti	11.523.849	12.130.746	11.903.258
12a	Kamatonosni depoziti	9.363.284	9.360.266	9.140.058
12b	Nekamatonosni depoziti	2.160.565	2.770.480	2.763.200
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.577	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.577	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.039.381	1.026.503	958.485
16a	s preostalim rokom dospijea do jedne godine	212.485	359.866	311.741
16b	s preostalim rokom dospijea preko jedne godine	826.896	666.637	646.744
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	166.889	156.233	117.792
18.	Ostale obveze	406.909	416.770	460.822
19.	UKUPNE OBVEZE	13.138.605	13.730.402	13.440.507
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	11.959	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.196.633	1.221.591	1.236.591
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	88	88
22b	na obične dionice	128.065	136.397	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	649.879	618.214	740.427
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	-2.745	122.377	62.343
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.307.945	2.426.360	2.503.539
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.446.550	16.156.762	15.944.046
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	661.321	638.913	717.126
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.652.087	16.085.463	16.661.172

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.3.2015.**

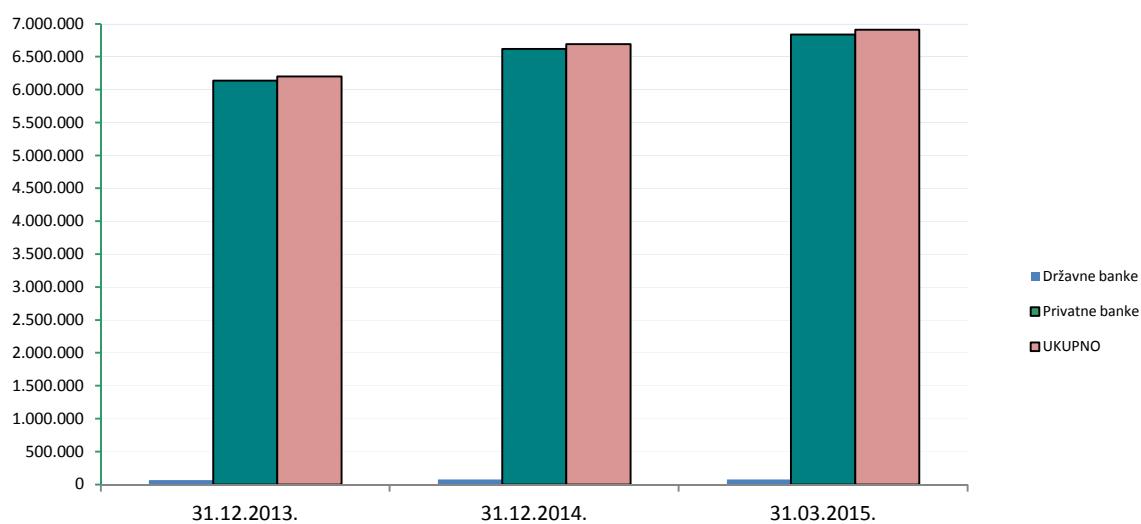
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	232.269	1,46%	191.491	1,70%	116.185	0,98%	689
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	650.302	4,08%	421.827	3,75%	400.033	3,36%	102
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	919.373	5,77%	637.741	5,67%	622.551	5,23%	1.999
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.458.258	9,15%	1.169.779	10,40%	1.018.055	8,55%	6.390
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	204.679	1,28%	101.294	0,90%	147.036	1,24%	477
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	78.683	0,49%	41.632	0,37%	52.476	0,44%	6
7	Moja banka d.d. Sarajevo	188.621	1,18%	135.693	1,21%	158.681	1,33%	125
8	NLB banka d.d. Tuzla	915.772	5,74%	671.139	5,97%	751.177	6,31%	2.033
9	Privredna Banka d.d. Sarajevo	161.477	1,01%	100.270	0,89%	129.672	1,09%	4
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	392.095	2,46%	340.874	3,03%	251.564	2,11%	354
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.686.778	23,12%	2.281.534	20,29%	2.881.541	24,21%	23.105
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	969.487	6,08%	849.797	7,56%	718.499	6,04%	1.708
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	1.040.923	6,53%	845.293	7,52%	862.029	7,24%	4.080
14	Union banka d.d. Sarajevo	333.665	2,09%	125.170	1,11%	268.769	2,26%	121
15	UniCredit bank d.d. Mostar	3.950.862	24,78%	2.748.884	24,45%	2.996.530	25,17%	21.183
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	228.379	1,43%	186.985	1,66%	197.732	1,66%	439
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	532.423	3,34%	394.073	3,50%	330.728	2,78%	-472
	UKUPNO	15.944.046	100%	11.243.476	100%	11.903.258	100%	62.343

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
Državne banke	65.179	73.072	77.023
Privatne banke	6.135.711	6.618.891	6.835.234
UKUPNO	6.200.890	6.691.963	6.912.257

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.3.2015.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.013.649	212.223	22.732	3.973	2.335	2.254.912
2.	Dugoročni krediti	6.711.828	594.971	207.504	123.660	36.599	7.674.562
3.	Ostali plasmani	219.315	986	51	1.202	2.579	224.133
4.	Obračunata kamata i naknada	36.205	4.997	1.933	6.075	26.772	75.982
5.	Dospjela potraživanja	35.349	28.484	22.746	344.779	794.612	1.225.970
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			165	230	25.906	26.301
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	315.857	4.575	4.597	8.888	33.080	366.997
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	9.332.203	846.236	259.728	488.807	921.883	11.848.857
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	183.253	74.516	63.530	282.602	921.112	1.525.013
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	113.409	72.584	74.916	238.395	738.647	1.237.951
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	106.617	42.722	18.853	81.445	184.391	434.028
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	80.371	26.789	23.220	78.240	70.573	279.193
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVI IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						209.835
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.333.138
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						17.181.995

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.202.382
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	946.047
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	512.685
14.d	Stečena financijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	4.183
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	9.622
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	105.313
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	552.906
	UKUPNO pozicija 14	5.333.138
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	169.559

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.3.2015.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	388.622	37.802	3.146	300		429.870
2.	Činidbene garancije	509.460	98.874	672	4.850	81	613.937
3.	Nepokriveni akreditivi	44.421	549	108			45.078
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.441.944	64.878	512	585	1.071	1.508.990
5.	Ostale potencijalne obveze banke	17.562	585		1	146	18.294
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.402.009	202.688	4.438	5.736	1.298	2.616.169
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	46.919	13.086	1.031	3.267	1.298	65.601
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	21.892	2.332	764	2.977	1.205	29.170
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	29.121	11.431	732	399	106	41.789
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	24.575	9.353	857	1.547	209	36.541
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA						8.056
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						205.157
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.821.326
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						56.124
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						354.500

PRILOG 6

BILANCA USPJEHA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.3.2013.	31.3.2014.	31.3.2015.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	451	1.210	253
2)	Plasmani drugim bankama	487	629	474
3)	Kreditni i poslovi leasinga	175.149	173.913	170.739
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	1.917	1.794	1.742
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	151	0	2
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0	0	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	16.056	15.685	16.037
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	194.211	193.231	189.248
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	52.428	49.146	44.359
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	31	157	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	5.907	4.813	5.065
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	2.270	2.985	1.298
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	737	577	321
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	61.373	57.678	51.043
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	132.838	135.553	138.205
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	8.631	8.678	10.815
b)	Naknade po kreditima	1.546	1.618	1.622
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	6.026	6.041	6.020
d)	Naknade za izvršene usluge	44.164	47.322	50.374
e)	Prihod iz poslova trgovanja	2.155	275	68
f)	Ostali operativni prihodi	9.870	10.328	10.397
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	72.392	74.262	79.296
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost.vrijed.usklad	29.273	22.561	20.531
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	16.644	18.046	18.734
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	45.917	40.607	39.265
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	60.053	59.901	59.205
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	36.570	35.311	35.593
3)	Ostali operativni troškovi	20.161	20.356	21.095
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	116.784	115.568	115.893
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	162.701	156.175	155.158
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	44.710	56.727	62.815
5.	GUBITAK	2.181	3.087	472
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	44.710	56.727	62.815
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	2.181	3.087	472
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	42.529	53.640	62.343

PRILOG 7

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH - AKTIVNa BILANCA

u 000 KM

R.br	O P I S	31.12.13.	31.12.14.	31.03.15.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dion. kap. iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdanih po osnovi novč. uplata u dionički kap.	1.188.094	1.217.909	1.232.909
1.2.	Dion. kap. iz osnove nom. iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dion. kap.	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažija ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	206.809	106.051	106.051
1.5. ¹	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon opozivanja na temelju odluke skupštine banke		409.634	409.638
1.6. ¹	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine		108.756	128.399
1.5. ²	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	362.349		
1.6. ¹	Zadržana - neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	248.901		
1.a.	UKUPNO (od 1.1 do 1.6)	2.155.188	1.991.385	2.026.032
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	112.610	122.705	167.658
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	140.445	44.953	472
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	81	81
1.10. ¹	Iznos nematerijalne imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom	41.418	41.873	42.268
1.11. ¹	Iznos odloženih poreznih sredstava		2.780	2.722
1.12. ¹	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine		1.282	1.038
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	294.629	213.674	214.239
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.860.559	1.777.711	1.811.793
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dion. kap. iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kap.	3.091	3.091	3.091
2.2.	Dion. kap. iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kap.	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	215.083	229.895	230.172
2.4. ¹	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promjene fer vrijednosti imovine		23.703	23.509
2.4. ²	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene od strane eksternog revizora	71.984		
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6. ³	Iznos subordiniranih dugova	165.473	154.814	116.373
2.7. ³	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8. ³	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.416	1.419	1.419
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	457.047	412.922	374.564
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a procijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelazi 5% visine Temeljnog kapitala banke	2.844	1.678	1.678
3.3.	Potraž. od dionič. koji posjed. znač. glas. pravo u banci odobrena od banke suprotno odredb. Zakona, prop. FBA i posl. polit. banke	0	1.509	1.509
3.4.	Velika izlaganja banke kred. riziku prema dioničarima sa značajnim glas. pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	156.866	203.239	217.892
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	159.710	206.426	221.079
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	2.157.896	1.984.207	1.965.278
B.³	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	10.998.977	11.397.359	11.373.214
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	981.318	982.250	977.292
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.³	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	11.980.295	12.379.609	12.350.506
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	18,0%	16,0%	15,9%

¹ Opis pozicije je važeći od 30.9.2014.

² Opis pozicije je važeći do 30.6.2014.

³ Opisi pozicija važe od 30.9.2014., a stari opisi bili su:

1.10. Iznos nematerijalne imovine: patenti, licencije, koncesije, ulaganja u: istraživanje tržišta, trgovačko ime, trgovačke znak te goodwill i sl.

2. 6. Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala

2. 7. Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala

2. 8. Iznos stavki - obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje

B. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENTA; E. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (B+C+D)

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	64	64	65
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	279	312	314
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	517	513	512
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	528	521	527
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	164	164	155
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	71	75	76
7	Moja banka d.d.Sarajevo	156	142	144
8	NLB banka d.d. Tuzla	442	430	447
9	Privredna Banka d.d Sarajevo	177	164	168
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	333	291	287
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.531	1.478	1.430
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	411	435	429
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	462	475	474
14	Union banka d.d. Sarajevo	200	202	196
15	UniCredit bank d.d. Mostar	1.262	1.216	1.219
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	225	231	229
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	229	247	248
	UKUPNO	7.051	6.960	6.920